

Univerzita Hradec Králové
Fakulta Informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Národní festival Smetanova Litomyšl – jeho vývoj a vliv na
město**

Bakalářská práce

Autor: Martina Stránská

Obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc.

Hradec Králové

Květen 2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové

Martina Stránská

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. PaedDr. Jiřímu Štyrskému, CSc. za metodické vedení práce, cenné rady a pomoc při vytváření práce.

Anotace:

Bakalářská práce se zaměřuje na jeden z nejvýznamnějších festivalů vážné hudby v České republice, tedy Národní festival Smetanova Litomyšl. V první teoretické části budou popsány další festivaly vážné hudby v České republice, historie města Litomyšl, stručná biografie Bedřicha Smetany a také festival Lázně ducha v Litomyšli. Nejdelší částí teorie je poté podrobný popis vývoje Smetanovy Litomyšle. Praktická část se bude věnovat analýze získaných informací z rozhovorů a dotazníků, které byly provedeny v rámci kvantitativního a kvalitativního výzkumu. V závěru pak budou shrnuta negativa a pozitiva festivalu a také navržena taková doporučení, která by mohla vést ke zlepšení situace v Litomyšli v době konání festivalu. Cílem této bakalářské práce je popsat vývoj festivalu, odpovědět na výzkumné otázky a získat co nejvíce informací od respondentů a také dotazovaných osob o Festivalu a městu a udělat z nich závěry a také navrhnout řešení pro lepší koordinaci mezi festivalem a městem.

Klíčová slova: festival, Smetanova Litomyšl, vliv, pozitiva, negativa, město

Annotation:

The bachelor thesis focuses on one of the most important classical music festivals in the Czech Republic, the National Festival of Smetana's Litomyšl. The first theoretical part will describe other classical music festivals in the Czech Republic, the history of the town Litomyšl, a brief biography of Bedřich Smetana's life and also the festival Lázně ducha in Litomyšl. The most comprehensive section of theoretical part will be detailed description of the development of Smetana's Litomyšl. The practical part will be devoted to the analysis of obtained information from interviews and questionnaires, which were carried out within the framework of quantitative and qualitative research. At the end, the negatives and positives will be summarized and relevant recommendations will be suggested, which could lead to an improvement in the area of accommodation and catering in Litomyšl during the festival. The aim of this bachelor thesis is to answer the research questions and get as much information from respondents as well as interviewed people about the Festival and the city and to make conclusions from them and also propose solutions for better coordination between the festival and the city.

Key words: festival, Smetana's Litomyšl, impact, positives, negatives, town

Obsah

1.	Úvod	1
2.	Metodický postup	2
2.1	Cíl bakalářské práce.....	2
2.2	Výzkumné otázky	2
2.2.1	Metodický postup práce	2
2.2.2	Otázky pro Barboru Krejčí.....	3
2.2.3	Otázky pro Blanku Brýdlovou	4
2.2.4	Literární rešerše.....	5
3.	Teoretická východiska	6
3.1	Pojem festival	6
3.2	Pojem marketing událostí	6
3.3	Pojem marketing místa	6
4.	Festivaly vážné hudby v České republice.....	7
5.	Lázně ducha Litomyšl	10
6.	Historie Litomyšle	13
7.	Litomyšl.....	16
8.	Bedřich Smetana.....	17
9.	Operní festival Smetanova Litomyšl	19
10.	Historie Operního festivalu Smetanova Litomyšl	20
10.1	Počátky a padesátá léta	20
10.2	Šedesátá léta.....	21
10.3	Sedmdesátá léta	21
10.4	Osmdesátá léta	23
10.5	Devadesátá léta	25
10.6	Co přineslo nové milénium?	26

11. Praktická část.....	29
11.1 Originalita a významnost festivalu očima autorky	29
11.2 Rozhovory.....	30
11.2.1 Rozhovor s Barborou Krejčí.....	30
11.2.2 Rozhovor s Blankou Brýdlovou.....	37
11.2.3 Shrnutí výsledků rozhovorů	40
11.3 Dotazníky.....	43
11.4 Shrnutí.....	53
12. Závěry a doporučení	55
13. Seznam použitých zdrojů:	57
14. Seznam příloh	60

1. Úvod

Bakalářská práce se zabývá Národním festivalem Smetanova Litomyšl, jeho vývojem a následně bude zhodnocen pozitivní a negativní vliv, který má na město Litomyšl. Tento festival má dlouholetou tradici a je oblíbeným návštěvníky, nejen z města, ale z celé České republiky. V době konání festivalu přijíždí do Litomyšle tisíce lidí ze všech krajů, a to nejen díky hudebnímu zážitku, ale také kvůli památkám a historickému centru. Dominantou je především zámek z 16. století, který se pyšní zápisem na seznam Světového dědictví UNESCO v roce 1999. Díky velkému množství turistů ve městě v tuto vytíženou část roku, vznikla právě tato bakalářská práce, aby zhodnotila, zda velký počet turistů neomezuje jeho obyvatele a naopak, zda zvyšuje prestiž města. Toto téma bylo vybráno z toho důvodu, že autorka na Smetanově Litomyšli pracuje jako uvaděčka, a také absolvovala měsíční praxi v Informačním centru Litomyšl a má tedy blízký vztah k městu, festivalu samotnému a také k dotazovaným osobám.

V teoretické části je práce z části zaměřena na festivaly vážné hudby v České republice, na město Litomyšl a jeho krátký popis historie včetně života Bedřicha Smetany, jenž se v Litomyšli narodil. Zahrnut je také festival s názvem Lázně ducha, protože je hojně zmiňován a porovnáván se Smetanovou Litomyšlí v rozhovorech v praktické části. V neposlední řadě je teoretická část obohacena především o podrobnou historii festivalu a jeho současném působení spolu s doprovodnými programy, které nabízí.

Praktická část se věnuje subjektivnímu názoru na festival, ale bude se zabývat především rozhovory s předsedkyní mecenášského klubu Barborou Krejčí a také vedoucí Informačního centra Litomyšl Blankou Brýdlovou. Jejich odpovědi byly klíčové pro zpracování výsledků v závěru práce. Následně byly také poskytnuty dotazníky stům respondentů, kteří doplnili již zmiňované rozhovory.

2. Metodický postup

2.1 Cíl bakalářské práce

Cílem práce je představit festival Smetanova Litomyšl a podrobně charakterizovat jeho historii. Dále pomocí rozhovorů a dotazníků festival ještě více přiblížit a také zjistit, jaká pozitiva, ale i negativa s sebou přináší konání Národního festivalu Smetanova Litomyšl a především tedy odpovědět na výzkumné otázky:

2.2 Výzkumné otázky

- 1) V čem spočívá originalita Smetanovy Litomyšle?
- 2) Jaká přináší městu pozitiva?
- 3) Jsou ubytovací a stravovací kapacity dostatečné v průběhu festivalu?
- 4) Neomezuje festival místní obyvatele v době konání?
- 5) Co by měl festival vylepšit do dalších ročníků?

2.2.1 Metodický postup práce

V bakalářské práci byly použity pro výzkum jak kvalitativní, tak kvantitativní metody, které zajistí větší rozsah informací pro empirický výzkum. Ten je, podle Troušila a Jašíkové (2015, str. 35) v knize definován jako „*systematická vědecká aktivita, která je založena na sběru informací, jejich analýze a interpretaci*“ Troušil (2015, str. 45) dále uvádí cíle empirického výzkumu, které by měly být poznávací, což by měl být popis dané skutečnosti, zjištění nových skutečností a stanovení výzkumných otázek, na které by měly být nalezeny odpovědi. Podle něho je také další cíl aplikační, ve kterém by měla být navrhována praktická doporučení v návaznosti na zjištěné informace. Posledním cílem je takzvaný cíl symbolický, jehož výsledkem by mělo být upozornění na nějaký problém například u samosprávy města, uvádí Troušil (2015, str. 45). V teoretické části byly vysvětleny základní pojmy, vztahující se k tématu bakalářské práce. Následně byla analyzována data z jednotlivých stránek festivalů vážné hudby v České republice a dále také data z oficiálních stránek festivalů přímo z města Litomyšl. Velkou část teoretické části poté tvoří podrobný popis historie samotného festivalu. Praktickou část tvoří krátký text s osobními názory na festival, dále kvalitativní výzkum v rámci polo strukturovaných rozhovorů s otevřenými otázkami. Ty byly provedeny s klíčovými osobnostmi festivalu a města, tedy s předsedkyní mecenášského klubu Barborou Krejčí a vedoucí Informačního centra Blankou Brýdlovou. Oběma dotazovaným byly otázky

zaslány předem, aby se na rozhovor mohly připravit. Konverzace poté byly zaznamenány na diktafon telefonu a následně přepsány.

Kvantitativní výzkum pak doplnilo šetření dotazníkové, které mělo odpovědět na všechny výzkumné otázky. Aby byla práce obohacena o názory nejen od zaměstnanců festivalu a města, ale hlavně těch, kteří festival tvoří, a to samotných návštěvníků. Reprezentativním vzorkem bylo sto lidí z Litomyše, kteří jsou návštěvníky festivalu Smetanova Litomyšl, a mohou tak hodnotit festival a jeho vztah s městem subjektivně a autenticky. Dotazníky byly respondentům zaslány elektronicky nebo předány osobně. Odpovědi získané z dotazníků byly následně zpracovány do grafů a analyzovány.

Nejprve byl tedy uskutečněn rozhovor s Barborou Krejčí, předsedkyní mecenášského klubu, která také spravuje také sociální síť. Její informace byly velmi cenné, vzhledem k tomu, že se v prostředí festivalu pohybuje celý rok a nejen při samotném konání.

2.2.2 Otázky pro Barboru Krejčí

- 1) Mohla byste se stručně představit?
- 2) Jakou máte funkci na Smetanově Litomyšli?
- 3) Jak dlouho pro Smetanovu Litomyšl pracujete?
- 4) Proč jste si pro svou práci vybrala právě Smetanovu Litomyšl?
- 5) Kolik lidí průměrně každý rok navštíví Smetanovu Litomyšl?
- 6) Kolik procent z návštěvníků jsou místní obyvatelé Litomyše?
- 7) Pokud by byl zájem o festival nad očekávání, je možné navýšit kapacitu míst k sezení?
- 8) Jaká představení jsou u návštěvníků nejoblíbenější?
- 9) V čem spočívá originalita festivalu? (stejně šátky a kravaty pro uvaděče, festivalovénoviny)
- 10) Je tato akce největším lákadlem Litomyše?
- 11) Setkává se se festival s dostatečnou podporou od města?
- 12) Se kterými stravovacími zařízeními v Litomyšli spolupracuje SmetanovaLitomyšl?
- 13) Se kterými místními podnikateli spolupracuje SmetanovaLitomyšl?
- 14) Spolupracuje Smetanova Litomyšl s dalšími festivaly?
- 15) Kde všude je Smetanova Litomyšl propagována ? (tisk, televize, rádio, informační centra v okolí, známějšími podnikateli, slavnými osobnostmi)
- 16) Jaká je podle vás hranice reklamy/propagace festivalu, jakou spolupráci by například festival už nepřijal?

- 17) Jaké výhody s sebou přinesly doprovodné program festivalu, jako například Festivalové zahrady?
- 18) Přináší s sebou festival i nějaká negativa pro místní obyvatele?
- 19) Myslíte si, že by vysoká návštěvnost města v období konání festivalu mohla být nepříjemná pro místní obyvatele Litomyšle?
- 20) Co by bylo dobré vylepšit pro další ročníky?

Dále byl proveden rozhovor s vedoucí informačního centra Blankou Brýdlovou, která sdělila svůj subjektivní názor na festival také z pohledu města.

2.2.3 Otázky pro Blanku Brýdlovou

- 1) Mohla byste se stručně představit?
- 2) Jakou máte funkci a jak dlouho ji vykonáváte?
- 3) Jak spolupracuje přímo Infocentrum se Smetanovou Litomyšlí?
- 4) Spolupracujete s informačními centry v okolí během festivalu?
- 5) Z vašeho pohledu, jaký je vztah města a jeho obyvatel k festivalu Smetanova Litomyšl?
- 6) Jaká vidíte pozitiva festivalu Smetanova Litomyšl?
- 7) Jak velký je problém s ubytovacími a stravovacími kapacitami v průběhu konání festivalu Smetanova Litomyšl?
- 8) Bylo by jedním z řešení možná výstavba ubytovacího či stravovacího zařízení?
- 9) Myslíte si, že by velký počet návštěvníků v době konání takového festivalu mohl být až nepříjemným pro místní obyvatele?
- 10) Existují i nějaká další negativa, o kterých víte, že s sebou festival přináší?
- 11) Jsou nějaké stížnosti na festival od místních obyvatel nebo i návštěvníků, kteří by si stěžovali přímo zde v Infocentru?

Všechna nasbíraná data z rozhovorů a dotazníků budou následně analyzována a porovnána mezi sebou spolu s dalšími vypozerovanými poznatky přímo z dění z festivalu. V závěru pak budou navržena příslušná doporučení.

2.2.4 Literární rešerše

Pro bakalářskou práci budou použity knižní zdroje z Univerzitní knihovny Hradec Králové, dále z městské knihovny v Litomyšli a také z Faltysova knihkupectví v Litomyšli. Čerpáno bude také z internetových zdrojů a článků.

V metodickém postupu budou čerpány informace z druhého vydání knihy Úvod do tvorby odborných prací od Trouсила a Jašíkové (2015). K vysvětlení základních pojmů bude použita publikace Výkladový slovník cestovního ruchu (2. vydání) od Zelenky a Páskové (2012).

Text o historii města Litomyšl bude převzat z publikace Zmizelé Čechy od Milana Skřivánka (2006), kde je podrobně popsána veškerá historie města od dvanáctého století do roku 2000. Obecný text a základní informace o Litomyšli budou poté převzaty z Průvodce městem Litomyšl (2002), jehož autorem je Informační centrum Litomyšl.

Nejdelší část teorie, tedy historie Smetanovy Litomyšle bude čerpána z knihy Smetanova Litomyšl – Příběh festivalu, kterou spolu se zaměstnanci festivalu napsala Šárka Vieweghová (2008).

3. Teoretická východiska

3.1 Pojem festival

Nejprve je nutné definovat, co je to vlastně festival. Ve Výkladovém slovníku cestovního ruchu popisují Zelenka a Pásková (2012, str. 161) tento pojem jako veřejnou uměleckou přehlídku, která může mít podobu divadla, hudby, tance nebo například filmu. Jak dále zmiňují, festival je významnou atraktivitou cestovního ruchu, která se může konat periodicky. Jako známé festivaly v České republice zde uvádí například Mezinárodní folklórní festival ve Strážnici, Mezinárodní festival rekordů a kuriozit v Pelhřimově nebo právě Národní festival Smetanova Litomyšl. Příkladem známého festivalu ve světě je poté podle Zelenky a Páskové (2012, str. 162) Filmový festival v Cannes.

3.2 Pojem marketing událostí

Vzhledem k tomu, že festival Smetanova Litomyšl je akcí kulturní, vztahuje se k němu i tento pojem, který je nutné vysvětlit. Zelenka a Pásková (2012, str. 328) vysvětlují tento pojem jako: „*Marketing, využívající pro zvýšení návštěvnosti a zlepšení image destinace CR místní akce, včetně jejich programování a využívání místních akcí při vytváření komplexů služeb*“. Podle nich může být tato akce kulturní, společenská či sportovní. Marketing událostí je, podle Zelenky a Páskové (2012, str. 328) nástrojem marketingu místa.

3.3 Pojem marketing místa

Národní festival Smetanova Litomyšl je s městem, jak už z názvu vypovídá, určitým způsobem spjat, tím pádem se k němu úzce vztahuje a snaží se budovat jeho image. „*Marketing, jehož aktivity jsou rozvíjeny ve vztahu k určitému místu, prostoru.*“ Tak popisují marketing místa Zelenka a Pásková (2012, str. 328). Dále uvádí, že jeho cílem v cestovním ruchu je udržení nebo také zvýšení návštěvnosti daného místa a zároveň budování jeho image. Dle Zelenky a Páskové (2012, str. 328) se také snaží o udržování přitažlivosti dané destinace a tím tak ovlivňovat mentální mapy potenciálních návštěvníků. Zmiňují také využití místních tradic, symbolů, kuchyně, produkty. Například suvenýry, které se nějakým způsobem vztahují k Bedřichu Smetanovi, mohou být produktem festivalu nebo také festivalové menu, jež si hotelové restaurace vytvářejí za účelem lepší image a nalákání turistů.

4. Festivaly vážné hudby v České republice

Festivaly vážné hudby jsou v České republice velmi populární a jejich významnost stále roste. Ty nejlepší bývají, podle kreativnievropa.cz, oceněny Evropskou festivalovou značkou EFFE (Europe for festivals, festivals for Europe neboli Evropa pro festivaly, festivaly pro Evropu), kterou každý rok uděluje EFA (European festivals association neboli Asociace evropských festivalů) (GoodShape, 2019). Do soutěže o tuto značku se, jak uvádí kreativnievropa.cz, může přihlásit každý festival, který zaujme porotu svým inovativním přístupem a uměleckou kvalitou, zda efektivně zapojuje do dění komunitu a také je nutné, aby festival disponoval mezinárodním rozměrem (GoodShape, 2019). Držení takové značky, dle kreativnievropa.cz, značně zvyšuje prestiž daného festivalu a dokáže jej řádně zviditelnit (GoodShape, 2019). Především se ale stane součástí výjimečné skupiny festivalů v Evropské unii, do které budou zapojeni sponzoři, mediální partneři, ale i publikum, jak uvádí kreativnievropa.cz (GoodShape, 2019). A právě touto značkou se, dle Barbory Krejčí (2019), pyšní festival Smetanova Litomyšl.

Mezi nejznámější festivaly klasické hudby v České republice patří Pražské jaro, jehož první ročník se odehrál v roce 1946, jak uvádí na svých webových stránkách www.festival.cz (Pražské jaro, 2017). Jedná se tak se Smetanovou Litomyšlí o festivaly s nejstarší historií. O jeho založení a tradici, která trvá dodnes, se podle festival.cz, postaral dirigent Rafael Kubelík a záštitu poskytl tehdejší československý prezident Dr. Edvard Beneš (Pražské jaro, 2017). Na festivalu je pro posluchače připraven program, jak sami uvádí na svých internetových stránkách www.festival.cz, toho nejlepšího z české a mezinárodní hudební scény obohacené o neotřelé nápady dramaturgů (Pražské jaro, 2017). Program ocení, dle festival.cz, všechny věkové kategorie a široké spektrum posluchačů klasické hudby (Pražské jaro, 2017). Dominantou tohoto festivalu je, dle festival.cz, převážně klavírní umění a program také klade důraz na neopakovatelný zážitek ze sólového recitálu, obě akce tak kladou důraz na nejvyšší uměleckou kvalitu (Pražské jaro, 2017).

Dále nelze opomenout festival s názvem Dvořákova Olomouc, jež se pojí se jménem známého hudebního skladatele Antonína Dvořáka, který, podle mfo.cz v letech 1888-1889 právě v Olomouci působil a stal se také členem hudebně-pěveckého spolku Žerotín, se kterým i nadále spolupracoval (Kepřt, 2019). Dvořákova Olomouc se, jak uvádí mfo.cz postupně vyvinula z festivalu Olomoucké hudební jaro, které pořádala Moravská filharmonie už od

roku 1958 (Kepřt, 2019).

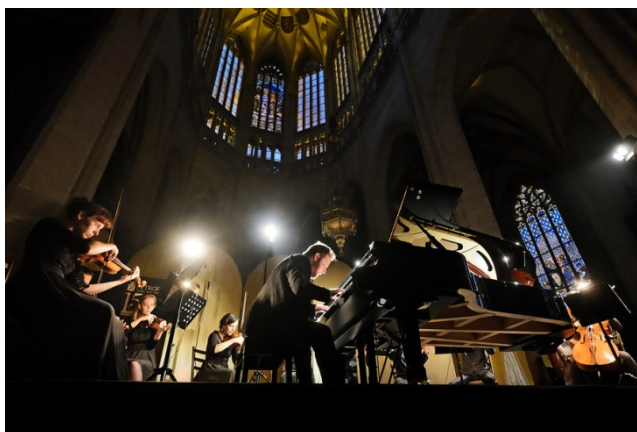
Jak se píše na oficiálních webových stránkách www.mfo.cz, Dvořák své sympatie k Olomouci vyjádřil nejen svým uznáním spolku Žerotín a vyjádřením dedikací kantáty Sv. Ludmila, ale také představením dvou nejvýznamnějších vokálně instrumentálních děl, a to: Te deum a Requiem (Kepřt, 2019). Tato díla mohli diváci, podle mfo.cz, spatřit poprvé právě v Olomouci (Kepřt, 2019). Na festivalu je, dle mfo.cz, možné zaslechnout nejen Dvořákova slavná díla, ale také díla dalších slavných autorů, jako například Novák, Fibich či Foerster (Kepřt (2019)).

Méně známé festivaly, které jsou následně popsány, možná nedisponují tak velkým počtem diváků a masovou propagací, jako festivaly předchozí, ovšem neztrácí tak na kvalitě, ale naopak se stávají stále populárnějšími a inovují prvky festivalu každým rokem.

Například tradice Mezinárodního hudebního festivalu Český Krumlov, který probíhá po dobu tří týdnů v letních měsících, se podle festivalkrumlov.cz, datuje do roku 1992 a je tak nejmladším festivalem, ze všech zmiňovaných (Štípková, 2019). Avšak to nemění nic na tom, že je reprezentativním představitelem hudební světové kultury a zajímá se také o nové trendy, aby zaujal co nejširší publikum, jak je zmíněno na internetových stránkách www.festivalkrumlov.cz (Štípková, 2019). Posluchači si zde, podle festivalkrumlov.cz, mohou vyslechnout nejen klasickou hudbu, ale také jazz, muzikál, folkór, či crossover (propojení) těchto žánrů. Dále organizátoři na internetových stránkách festivalkrumlov.cz zmiňují, že místo konání festivalu je památka zapsaná v UNESCO, a to Státní hrad a zámek Český Krumlov, který nabízí pro festival, jak uvnitř, tak venku (Štípková, 2019). Festival se, podle festivalkrumlov.cz, pyšní návštěvou politiků, návštěvníků ze zahraničí, členů diplomatického sboru nebo také významných osobností z řad kulturních (Štípková, 2019). Jak je zmíněno na stránkách festivalkrumlov.cz, patří festival také do Asociace hudebních festivalů ČR a může se chlubit značkou Europe for Festivals, Festivals for Europe, tzv. EFFE.

Mezinárodní hudební festival Kutná hora se, dle mfkh.cz, řadí mezi největší představitele komorní hudby v České republice (Lotos s. r. o., 2018). Celý festival, jak uvádí na internetových stránkách www.mfkh.cz, organizuje violoncellista Jiří Bárta, jenž je zároveň uměleckým ředitelem, tvůrcem dramaturgie a sám také vybírá umělce, kteří budou na festivalu účinkovat (Lotos s. r. o., 2018). Posluchači si zde mohou vyslechnout především klasickou komorní hudbu, nechybí ani jazz, či rock v jemnějším podání, jak je zmíněno na

webových stránkách www.mfkh.cz (Lotos s. r. o., 2018). Festival má, podle mfkh.cz, k dispozici krásné prostory Chrámu sv. Barbory, kostela sv. Jakuba nebo také kaple Božího těla a každý rok se právě tyto místa stanou na týden dějištěm hudebního festivalu (Lotos s. r. o., 2018). Vystupovali zde už například zpěváci Dan Bárta, Iva Bittová, klavíristé Konstantin Lifschitz a Terezie Fialová, ale i osobnosti ze zahraničí, jak uvádí organizátoři na webových stránkách www.mfkh.cz (Lotos s. r. o., 2018). Jiří Bárta, dle mfkh.cz, ve své dramaturgii rád experimentuje a zaujímá tak diváky širokého spektra přestaveními, jako jsou G.Bryars: Potopení Titaniku či Pink Floyd: Atom Heart Mother Suite (Lotos s. r. o., 2018). Festival odehrál zatím teprve deset ročníků, ale originální produkce a výjimečné prostory jistě budou bavit diváky i nadále.

Obrázek 1 Lukáš Vodráček a Musica Minore na MFKH 2018. Zdroj: Michaela Nováková (mfkh, 2018)

5. Lázně ducha Litomyšl

Město Litomyšl je známé nejen pro Smetanovu Litomyšl, ale i pro další festivaly, jako jsou například Gastronomické slavnosti M. D. Rettigové nebo právě festival s názvem Lázně ducha. Tento festival byl často zmiňován a porovnáván se Smetanovou Litomyšlí při rozhovorech s Barborou Krejčí a Blankou Brýdlovou v souvislosti s návštěvností města. Lázně ducha jsou totiž jednodenní akcí, na kterou se do Litomyšle sjíždí velké počty turistů. Proto je město tento den velmi přetížené, kdežto při Smetanově Litomyšli, která trvá celý měsíc, se návštěvníci takzvaně rozptýlí a nepohybují se ve městě všichni ve stejnou dobu.

Lázně ducha jsou tedy, podle zaměstnankyně Informačního centra Kateřiny Hladíkové (2019), jednodenní akcí, při které se zahajuje lázeňská sezona ve městě Litomyšl, ve kterém sice nejsou žádné lázeňské prameny, což může mnohé zmást, ale léčí se zde duše kulturou a gastronomií, čemuž odpovídají také kulturní a gastronomické akce, které jsou ve městě pořádány. Příkladem mohou být zmiňované Gastronomické slavnosti M. D. Rettigové.

„ Je to město neobyčejně kulturní a lázeňské, s nemocnicí, kde s úspěchem se léčí bolesti zubů, jak pisatel těchto řádků osobně se přesvědčiti příležitost měl. Bohužel tamější lázně vyhledávány jsou jen domorodci a také vodu nikdo tam nepije.“ Těmito slovy popisuje ve svém Krvavém románu Litomyšl Josef Váchal. Podle lazneducha.cz není nutné, aby město mělo lázně, kde by si člověk fyzicky odpočinul. Lidé musí nechat odpočinout také svou duši, a o tom jsou právě Lázně ducha v historickém městě Litomyšl s nevšední architekturou, malými uličkami, sportovním vyžitím, odpočinku v parcích, čas strávených na kulturních a gastronomických akcích, které nechají návštěvníka odpočinout svou mysl, duši i tělo (Severová, 2019). Díky všem těmto aspektům byla Litomyšl, podle lazneducha.cz, zvolena prvními lázněmi ducha v České republice (Severová, 2019).

Součástí zahájení lázeňské sezony nejsou pouze stánky s gastronomickými specialitami, ručně vyráběné předměty, hudba, ale také umění v podobě netradičních laviček, které jsou velmi originální a je možné je pozorovat v celém městě, jen je potřeba hledat. Zatím totiž neexistuje mapa, která by značila právě tyto lavičky, aby se k nim mohli návštěvníci jednodušeji dostat. Bez této mapy je možné, že většina návštěvníků ty nejoriginálnější kousky ani neobjeví.

Těm, co už festival navštívili, se dle lazneducha.cz (Severová, 2019) lavičky natolik zalíbili, že požádali vedení města, aby některé z nich byly ve staré části města vystaveny po

celý rok. Lavičky, které je možné spatřit na fotografiích, ale takto nevypadaly od počátku. Byli proto osloveni umělci, kteří do nich, jak se říká “vdechli život a originalitu“ a staly se tak jedinečným dílem, které stále zdobí město Litomyšl, jak je možné se dočíst na internetových stránkách www.lazneducha.cz (Severová, 2019). Lavičky slouží nejen jako pěkný prvek na pohled, ale také jako místo pro relaxaci pro návštěvníky, kteří si chtějí jen tak užívat atmosféru města. Podle lazneducha.cz ovšem ne všechny slouží k tomuto účelu, jak je vidno na fotografiích (Severová, 2019). Organizátoři na webových stránkách www.lazneducha.cz lákají potenciální turisty na lavičku od dua Tomski Polanku, která se tento rok v Litomyšli objeví spolu s lavičkami, které je možné najít v Brně (Severová, 2019).

Obrázek 2 Originální lavička č. 1. Zdroj: Stránská (2019)

Obrázek 3 Originální lavička č. 2. Zdroj: Stránská (2019)

Obrázek 4 Originální lavička č. 3. Zdroj: Stránská (2019)

6. Historie Litomyšle

Jak uvádí Milan Skřivánek ve své publikaci *Litomyšl – Zmizelé Čechy* (2006) první písemná zmínka o Litomyšli se datuje do roku 981 a je možno ji nalézt v Kosmově kronice české, která byla napsána na počátku dvanáctého století. Pojednává o pomezním hradu Litomyšl, který byl součástí rozsáhlého panství knížete Slavníka, otce svatého Vojtěcha, jak uvádí Skřivánek (2006).

Dle Skřivánka (2006) se v listině krále Vladislava I. nachází další písemná zmínka o městě, která vzpomíná na rok 1167, ale je však psaná až na konci dvanáctého století. Zmiňuje se o kostele, který měl v Litomyšli na konci jedenáctého století založit Břetislav II, jak zmiňuje Skřivánek (2006). O Litomyšli tedy, podle Skřivánka (2006), hovoří jedny z nejstarších písemných pramenů české provenience.

V polovině čtyřicátých let dvanáctého století z onoho kostela vznikl v Litomyšli klášter premonstrátský, jehož zakladatelem měl být vzdělaný olomoucký biskup Jindřich Zdík, pravděpodobně syn kronikáře Kosmy, jak zmiňuje Skřivánek (2006). Tehdy hýbaly Evropou reformní proudy, které, podle Skřivánka (2006), biskup prosazoval a k jejichž nositelům náleželi především Premonstráti. Dle Skřivánka (2006) v řádovém znaku dominuje lilie, jež používali i francouzští králové, a ta se také později stala znakem města Litomyšl. Již zmiňovaný klášter dostal jméno Hora olivetská, jak uvádí Skřivánek (2006).

V Litomyšli bylo v roce 1344 zřízeno biskupství jako reakce na povýšení pražského biskupství na arcibiskupství. Z rodu Premonstrátů byl jako první litomyšlský biskup vybrán Jan. Po něm následoval Jan ze Středy, jenž působil jako kancléř císaře Karla IV v letech 1353-1364. Dalším z Litomyšlských biskupů se pak stal Jan Železný, který se proslavil hlavně jako odpůrce Mistra Jana Husa, jehož učitelem byl například i Mikuláš z Litomyšle. Zánik biskupství přinesly až husitské války a od roku 1432 tak drželi Litomyšl Kostkové z Postupic.

Jak Skřivánek (2006) uvádí, že ke konci patnáctého století se stala Litomyšl sídlem významného sboru Jednoty bratrské a Kostkům z Postupic byla v roce 1547 po porážce prvního stavovského povstání Litomyšl zkonfiskována a čeští bratři vypovězeni. Podle něho také v roce 1567 začal vládnout Vratislav z Pernštejna, jenž na návrší nechal vystavět renesanční zámek.

Obrázek 5 Zámek Litomyšl. Zdroj: Stránská (2019)

Zásadní změny osudu Litomyšle se, dle Skřivánka (2006), odehrály po poražení druhého stavovského povstání při bitvě na Bílé hoře v roce 1620. Obyvatelé města byli totiž donuceni přijmout katolickou víru, jak je v textu uvedeno. Následně ale roku 1640 uvedla v Litomyšli řád Piaristů, který měl za úkol vychovávat chlapce z nižších společenských vrstev, jak dodává Skřivánek (2006). Dle něho vznikaly piaristické školy, které se skládaly ze základních tříd, na něž navazovaly školy latinské, tedy gymnázia. Jak Skřivánek (2006) dále popisuje, úkolem těchto škol byla příprava pro studium na vyšších univerzitních fakultách a Litomyšl se tak stala vzdělávacím a kulturním centrem. Na Litomyšlském gymnáziu, které zde stojí dodnes, studovala řada osobností, která později zasáhla do poslední fáze Národního obrození.

Z významných osobností spojených s Litomyšlí nelze opomenout také Magdalenu Dobromilu Rettigovou, známou svým literárním dílem nebo dějepisce Tomáše Pěšinu z Čechorodu, píše Skřivánek (2006). V textu je dále uvedeno, že v roce 1824 se zde samozřejmě narodil Bedřich Smetana a v roce 1832 například malíř Julius Mařák. Také zde maloval a fotografoval Antonín Dvořák, rodák z nedalekých Němčic, komentuje Skřivánek (2006).

Dle Skřivánka (2006) za zmínku určitě stojí litomyšlská tiskárna, která se spojuje se jménem Jan Neruda, ale především s Boženou Němcovou, která v roce 1861 přijela do Litomyšle připravit vydání svých sebraných spisů a na místech, kde dnes stojí hotel Zlatá hvězda, prožila několik krutých týdnů svého života.

S druhou polovinou devatenáctého století se v souvislosti s Litomyšlí pojí jména spisovatelů jako Alois Vojtěch Šmilovský, Alois Jirásek a Tereza Nováková, kteří se do města

dostali díky existenci gymnázia, zmiňuje Skřivánek. Dle něho k němu v průběhu dvacátého století přibyla škola pedagogická, průmyslová, zemědělsko-technická a na čas i škola zdravotnická.

Skřivánek (2006) následně také uvádí, že na rok 1924 se v Litomyšli plánovali nemalé oslavy k příležitosti výročí skladatele Bedřicha Smetany a do města přijela například opera Národního divadla a uvedla zde Smetanovu Libuši. První oficiální Smetanova Litomyšl se však konala v roce 1949 a započala tak každoroční tradici operních festivalů, které probíhají každé léto na zámku dodnes, dodává závěrem Skřivánek (2006).

7. Litomyšl

Jak je uvedeno v Průvodci městem Litomyšl (str. 5, 2002) Litomyšl je kulturně-historicky významné město, které se nachází ve východních Čechách na horním toku říčky Loučná. Podle Průvodce městem Litomyšl (str. 5, 2002) patří administrativně Litomyšl do Pardubického kraje a okresu Svitavy. Počet obyvatel se pohybuje okolo deseti tisíc, jak uvádí Průvodce městem Litomyšl (str. 5, 2002). V textu je dále uvedeno, že pro své urbanistické a stavební hodnoty byla Litomyšl v roce 1965 prohlášena za Městskou památkou rezervaci a v roce 1999 se zámecký areál zapsal do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. O rok později se, dle Průvodce městem Litomyšl (str. 5, 2002), také stalo oficiálně Historickým městem. Panuje zde velmi pestrý kulturní a společenský život díky akcím, které se zde pořádají, jak je možné se dočíst v textu. Mimo Smetanovy Litomyšle a jejich doprovodných programu jako Festivalové zahrady, jsou to především Lázně ducha, Gastronomické slavnosti M. D. Rettigové a spousta dalších. Mimo zámku nelze také opomenout stejně významné památky města, jako jsou Klášterní zahrady, Smetanův dům, Piaristický chrám Nalezení svatého Kříže, Dům u Rytířů, Portmoneum, pomník Aloise Jiráska či Bedřicha Smetany a mnoho dalších.

Obrázek 6 Klášterní zahrady. Zdroj: Stránská (2019)

Díky tomu, že je Litomyšl zapsána ve Světovém dědictví UNESCO a těší se tak velké popularitě a návštěvnosti na renesančním zámku z šestnáctého století, a to především kvůli Smetanově Litomyšli, která se prezentuje jako „festival s geniem loci“, proudí do města davy lidí, což může je samozřejmě pozitivní, ale naopak může negativně působit právě na místní obyvatele.

8. Bedřich Smetana

Bedřich Smetana byl, podle smetanovalitomysl.cz, český hudební skladatel, který působil v období romantismu (Pikna, 2019). Odmala se věnoval kompozici, hře na klavír, zkrátka, dle smetanovalitomysl.cz (Pikna, 2019), miloval hudbu. Narodil se 2. března 1824 v 10 hodin v Zámeckém pivovaru v Litomyšli a všichni narození prvního syna hojně oslavovali, jak se píše na webových stránkách www.smetanovalitomysl.cz (Pikna, 2019). Jak řekl Nejedlý (1824) „*Otec byl prý právě na dvoře, když děvče přiběhlo se zprávou, že se narodil syn. A tu šťastný otec v samé radosti děvče chytil a tančil s ním po dvoře. Chtěl však, aby i jeho lidé sdíleli s ním tuto radost, proto dal na dvůr vyvaliti své chase sud piva a ta pak zpívajíc a tancujíc neméně radostně vítala příchod Bedřicha Smetany na svět....*“ Bedřich Smetana začal koncertovat již v šesti letech, v tu dobu si jej všimli studenti filosofie v Litomyšli a pozvali jej na svou akademii v roce 1830, jak je možné se dočíst na smetanovalitomysl.cz (Pikna, 2019). Tehdy, dle smetanovalitomysl.cz sklídl pochvalu a ovace diváků za předehru k Auberově opeře: „Němá z Portici“, kterou zahrál na klavír (Pikna, 2019). Podle smetanovalitomysl.cz Bedřicha všichni uznávali a začaly si jej zvat nejen měšťanské rodiny, ale také hraběnka, která uvítala Bedřicha na zámku (Pikna, 2019). Malý Bedřich se pokoušel o komponování už v raném věku, ovšem dnes je znám pouze první soupis skladeb, který si, podle smetanovalitomysl.cz, malý Smetana tehdy zaznamenal do deníku, jak zmiňuje (Pikna, 2019). Bedřich Smetana se poté, jak je zmíněno na internetových stránkách www.smetanovalitomysl.cz, za celý svůj život bohužel v Litomyšli ukázal jen dvakrát, a to v letech 1867 a 1880 (Pikna, 2019).

Podle smetanovalitomysl.cz Smetana dokončil svá studia v Praze v Prokschově hudebním ústavu a stal se soukromým učitelem hudby (Pikna, 2019). Prorazit jako svobodný umělec se mu však nedařilo díky tehdejšímu politickému systému, a tak si, jak uvádí na internetových stránkách smetanovalitomysl.cz, otevřel soukromou hudební školu (Pikna, 2019). Dle smetanovalitomysl.cz Smetanův osobní život nebyl bohužel příliš veselý, vzhledem k úmrtí jeho ženy a třech dětí (Pikna, 2019). Přestože Bedřich působil později ve Švédsku, stále se na prázdniny vracel do Prahy, jak píše na internetových stránkách smetanovalitomysl.cz (Pikna, 2019). V roce 1874 sice ztratil sluch, ale koncertovat a skládat, dle smetanovalitomysl.cz nepřestal (Pikna, 2019). V textu je dále uvedeno, že v dubnu 1884 se jeho nervové onemocnění bohužel zhoršilo tak, že bylo nevyhnutelné umístit Bedřicha do

ústavu pro choromyslné, kde ovšem strávil pouhé tři týdny, než 12. května zemřel (Pikna, 2019).

Bedřich Smetana byl velikou osobností s mimořádným nadáním. Mezi jeho nejznámější díla dodnes, dle smetanovalitiomysl.cz, patří cyklus symfonických básní *Má vlast* a jeho opery *Prodaná nevěsta*, *Braniboři v Čechách*, *Dalibor*, *Libuše* a mnoha dalších (Pikna, 2019). Není divu, že Litomyšl stále drží tradici Festivalu a ctí tak památku Smetany dodnes.

Obrázek 7 Rodný dům Bedřicha Smetany. Zdroj: Stránská (2019)

9. Operní festival Smetanova Litomyšl

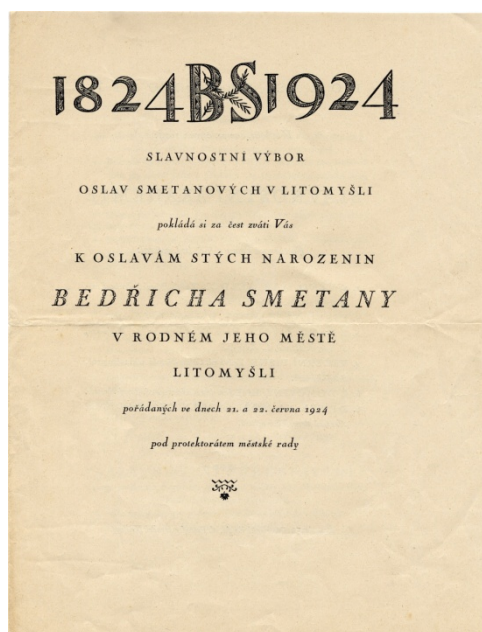
Národní festival Smetanova Litomyšl, důvěrně nazývaný ‘‘Smetanka‘‘, je podle Šárky Vieweghové (2018) jedinečná nejen svým program, ale také místem, kde se koná. Geniem loci města Litomyšl, ve kterém se nachází renesanční zámek, kde se odehrává a vždy odehrávala většina představení festivalu, jak popisuje Vieweghová. Za ‘‘Smetankou‘‘ vždy stáli lidé zapálení pro věc, kteří byli ochotni pro festival obětovat sami sebe a dělali mnohem více, než bylo, podle Vieweghové, jejich povinností. Ať už jsou to organizátoři, účinkující z celého světa, technici, uvaděči, záchranné sbory, na tyto všechny lidi se může festival spolehnout a bez kterých sotva fungoval, popisuje v knize Vieweghová. *„Jsme úžasný tým a myslím, že to návštěvníci cítí“*, dodává ředitel Jan Pikna. Dokonale, detailně promyšlený program, je už standard, kterým festival oplývá, ale organizátoři, podle Vieweghové, nezahálí a připravují pro návštěvníky nové aktivity. Mezi ně, jak Vieweghová zmiňuje, patří externí koncerty, nejen v litomyšlských kostelech, ale také ve Svitavách, Pardubicích, České Třebové a samozřejmě na rokokovém zámečku Nové hrady nedaleko Litomyšle. V textu je dále popsáno, že k festivalu samotnému patří už neodmyslitelně také Festivalové zahrady, doprovodný program, který se odehrává v Klášterních zahradách a návštěvníci si zde mohou v zapůjčených lehátkách zadarmo vychutnat nejen přímý přenos tradičního závěrečného koncertu, ale mohou zde shlédnout nejrůznější koncerty či dokumenty. Podle Vieweghové není divu, že je festival každoročně během chvíle vyprodán. Nebylo tomu ale vždy tak, dodává na závěr Vieweghová.

„Jako častý účastník mohu říci, že nevnímám litomyšlský hudební svátek jen jako milou společenskou akci, ale jako skutečný svátek hudby, svátek s neopakovatelnou a velmi osobitou atmosférou. Hudebníci i návštěvníci se již po léta vracejí do milého a v poslední době čím dál krásnějšího českého historického města Litomyšle, aby trochu stranou od lomozu dnešní moderní doby znovu užasli nad nádherou hudby. Jsem rád, že pořadatelům nejde jen o defilé různých žánrů, ale o uchopení hudebního materiálu vždy novým, originálním způsobem. Způsobem, který se netváří neutrálně popisně, ale který chce demonstrovat osobitý názor, vlastní pojetí, zacházení s poklady hudebního dědictví. Hlavní je ale sama radost z hudby.“ Slova bývalého prezidenta Václava Klause z roku 2009 o festivalu Smetanova Litomyšl.

10. Historie Operního festivalu Smetanova Litomyšl

10.1 Počátky a padesátá léta

Podle Šárky Vieweghové (2018) začaly již zmíněné velkolepé oslavy stého výročí úmrtí Bedřicha Smetany 2. března 1924, a to na úrovni lokální i národní. Vystupoval například spolek Vlastimil, jak uvádí Vieweghová. V dubnu do města přijela Česká filharmonie, která, dle Vieweghové, uvedla *Mou Vlast*. V textu je také možné se dočíst, že během května a června si mohli návštěvníci užít všech pět Smetanových oper (*Prodaná nevěsta*, *Braniboři v Čechách*, *Libuše*, *Čertova stěna*, *Dvě vdovy*), a to v provedení Olomoucké opery. Tentýž rok se také odhalil pomník Mistra, který ztvárnil slavný sochař Jan Štursa, jak zmiňuje Vieweghová. Koncem tohoto roku zavítalo, dle Vieweghové, do Smetanova domu také Ondříčkovo kvarteto.

Obrázek 8 1924 Pozvánka na oslavy 100 let od narození BS. Zdroj: Archiv Smetanovy Litomyšle o.p.s. (2009)

Před prvním koncertem se Smetanovými symfonickými básněmi v červnu 1946 oznamuje předseda místního národního výboru Vilém Marx, že zahajuje každoroční slavnosti s názvem Smetanova Litomyšl I., jak zmiňuje Vieweghová. Nezbytné je také zmínit politickou osobu, předsedu Svazu československo-sovětského přátelství, ministra kultury a národní osvěty, člena Ústředního akčního výboru Národní fronty, Zdeňka Nejedlého, jenž byl osoba rozporuplná ve všech směrech, ovšem vnímal Smetanovu Litomyšl jako nikdo jiný a byl nadšeným propagátorem Smetanových děl, jak je možné se dočíst v textu.

10.2 Šedesátá léta

V roce 1960 dorazilo, dle Vieweghové, na jedenáctý ročník zkušené bratislavské Slovenské národní divadlo. Předvedli to, co měli dobře nacvičené, tedy Dalibora, Hubičku a Prodanou nevěstu, jak zmiňuje Vieweghová. Marketingová sekce festivalu myslela tehdy na vše a raději posunula zahájení o čtrnáct dnů kvůli Spartakiádě, jak je možné se dočíst v knize.

Dvanáctému ročníku dominovala, podle Vieweghové, už potřetí Libuše v provedení Janáčkovy opery Státního divadla v Brně, která hostovala na festivalu už podruhé. Ovšem spolu s nimi přišlo také deštivé počasí, které se odrazilo i na počtu návštěvníků, a to i v dalším roce, jak zmiňuje Vieweghová. Proto se, dle Vieweghové, organizátoři, kvůli špatné finanční situaci, rozhodli vyhlásit soutěž o nejlepší výlohu s motivy festivalu. V textu je dále možné se dočíst, že festival se vzchopil až v roce 1963, kdy dosáhl rekordní návštěvnosti.

Když se v dubnu roku 1965 jednalo o podobě šestnáctého ročníku, rozhodla se dramaturgie udělat zásadní krok, a tedy, že zařadí do programu operu od jiného skladatele, jak zmiňuje Vieweghová. Doufali, že změna repertoáru pomůže festivalu k větší návštěvnosti, bohužel se tak, podle Vieweghové, ale nestalo. Když v následujícím roce získalo pražské Národní divadlo souhlas, že hrát bude jen v kamenných divadlech a městský ani okresní národní výbor prohlásil, že nebudou festival finančně podporovat, bylo jasné, že se žádný festival neuskuteční, jak uvádí Vieweghová.

10.3 Sedmdesátá léta

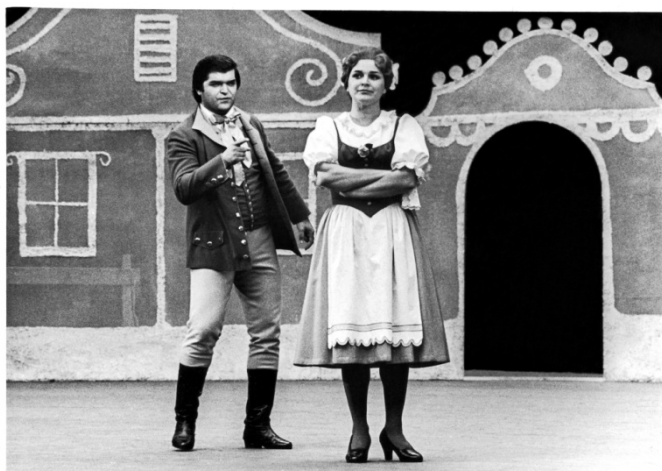
„Ve chvíli, kdy v sedmdesátých letech stránkami naší historie listuje normalizace, ničí osudy tisíců československých občanů a hudby se její škodolibá práce dotýká velmi bolestně, se „Smetanka“ probouzí, pomalu a unaveně sice, ale přece jen, a vydává se vstříc zatím nejasným obzorům své další historie.“, dodává Šárka Vieweghová.

Píše se rok 1974, rok české hudby, rok stopadesátého výročí narození Bedřicha Smetany a zároveň devadesáté výročí jeho úmrtí, jak zmiňuje Vieweghová. Podle ní se, stejně jako před sto lety, s přípravou oslav začalo s předstihem. I Národní divadlo potvrdilo svou účast už rok dopředu, jak je uvedeno v textu. Vznikl také nový výbor festivalu, který rozhodl o zvýšení kapacity míst v zámecké zahradě, kam se tedy, podle Vieweghové, po rekonstrukci vešlo patnáct set návštěvníků. Novou expozicí se mohl chlubit skladatelův rodný byt a dokonce i Smetanův dům čekaly úpravy, jak uvádí Vieweghová. Konečně se tak, podle Vieweghové, organizátorům splnilo to, o čem si předešlé roky mohli nechat jen zdát. O vstupenky byl

nevidaný zájem, jak zmiňuje Vieweghová. Jak je v textu zmíněno, novinkou se stala také Mladá Smetanova Litomyšl, jež byla zasvěcená mladým interpretům a skladatelům vážné hudby. Po takovém úspěchu by ani největší pesimista nepředvídal, že se další rok Smetanka nebude konat, jak uvádí Vieweghová.

Jak je uvedeno v textu, díky další Spartakiádě v roce 1975 měla Smetanova Litomyšl opět roční pauzu.

Osmnáctý chaotický ročník provázel, dle Vieweghové, spěch, zmatek, ale hlavně nešťastně sestavený program. Nikoho asi nepřekvapí, že návštěvnost byla téměř podprůměrná, jak je možné se dočíst v textu. Podle Vieweghové se rokem 1977 konal první číslovaný ročník, který nesl název “19. ročník operního festivalu Smetanova Litomyšl.” Slavnostnímu dvacátému ročníku dominovalo především stoleté výročí od narození Zdeňka Nejedlého a organizátoři do programu zařadili také soudobé autory, které zatím pro všechny představovali velkou neznámou, jak zmiňuje Vieweghová. V textu je dále možné se dočíst, že zájem o ne příliš známé autory však nalákal festival návštěvníky především marketingovým tahem se zvýhodněným vstupným pro důchodce. Prodaná nevěsta, jakožto stálice festivalu a špičkové obsazení hraných oper, tak lze, podle Vieweghové, stručně hovořit o jednadvacátém ročníku v roce 1979.

Obrázek 9 1979 Prodaná nevěsta – Beňačková a Dvorský. Zdroj: Archiv Smetanovy Litomyšle, o. p. s. (2009)

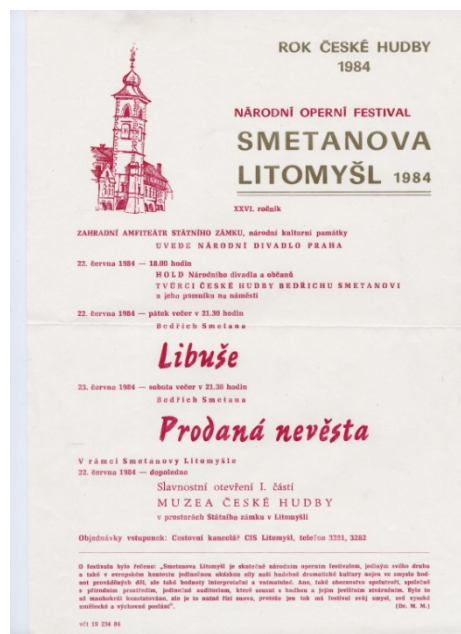
10.4 Osmdesátá léta

Na dvaadvacátý ročník 1980 přijelo pražské Národní divadlo a spolu s ním i špičkový balet, jak zmiňuje Vieweghová. V knize je dále uvedeno, že se divákům spojení staré hudby s ladným uměním baletu líbilo natolik, že se organizátoři následující rok do programu odhodlali zařadit Labutí jezero.

Do Litomyšle se v roce 1981 chystal sám tajemník ÚV KSČ, Jan Fojtík, který šestadvacátého června předal ve Smetanově domě představitelům města Řád práce, jak píše Vieweghová. Důvodem bylo, dle Vieweghové, uplynutí tisíce let od první zmínky o Litomyšli v Kosmově kronice. Oslavy měly pokračovat ve 21:30 na státním zámku, a to již zmiňovaným Labutím jezerem od Čajkovského, jak uvádí Vieweghová. Stal se tedy prvním zahraničním autorem hraným na festivalu a otevřel se tak programově státu, jak je v textu uvedeno.

Děšť není pro Smetanku nic neobvyklého, ovšem v roce 1982 byl tak intenzivní, že zavlažil celou zámeckou zahradu a neodehrály se tak Dvě vdovy, kterými měl tento ročník, podle Vieweghové, vyvrcholit. Poprvé se tak na Smetanově Litomyšli nehrála žádná z Mistrových oper, jak je možné se v textu dočíst. Vieweghová dále zmiňuje, že organizátoři nestačili tisknout vstupenky, protože bylo dva měsíce před festivalem beznadějně vyprodáno.

Pětadvacátý ročník patřil brněnskému Státnímu divadlu, které se po šesti letech, podle Vieweghové, opět vrátilo. Podle ní se následující rok, tedy 1984, slavilo hned několik událostí. Po dlouhých letech oprav se otevřelo Národní divadlo a opět byl vyhlášen Rok české hudby, jak je v textu uvedeno. Podle Vieweghové program prezentoval to nejlepší, co v Československu tehdy vznikalo.

Obrázek 10 Smetanova Litomyšl 1984 – Programový leták. Zdroj: Archiv Smetanovy Litomyšle, o. p. s. (2009)

Podle Vieweghové o sedmadvacátém ročníku 1985 prohlásil kronikář, že „*nebyl tak pestrý jako v jiných letech*“. O opaku ale všechny přesvědčil program, který opět opanovala režie Státního divadla Brna, jak uvádí Vieweghová. Předvedli nejen Hubičku ve Věžníkově režii, ale i Prokofjevův balet Romeo a Julie, jak píše Vieweghová. Dle ní byl také třetíčkou na dortu, jak se říká, vyprodaný Smetanův dům který ani nedýchal během závěrečného koncertu sestaveného z árií českých oper: „*Takové malé budoucí Velké finále*“, dodává Šárka Vieweghová.

Osmadvacátýročník přišel s klasikou v podobě Rusalky či Tajemství, ale ročník devětadvacátý zaexperimentoval s novinkou Impermestra od českého skladatele Josefa Myslivečka, jak podotýká Vieweghová. Hra měla nečekaný úspěch a obohatila, dle Vieweghové, festival.

Na třicátý ročník byla, po dlouhém prosazování, do programu zařazena Mozartova Figarova svatba, jak je v textu uvedeno. Diváky hra okouzila, ale bohužel musela být kvůli silnému dešti několikrát přerušena a posledních deset minut se nedohrálo vůbec, jak píše Vieweghová. Tento ročník se, podle Vieweghové, do historie také zaznamenal díky tomu, že se podruhé na Smetance nehrála žádná Smetanova opera.

10.5 Devadesátá léta

Po revoluci byl roce 1990 zahájen třicátý druhý ročník Smetanovy Litomyšle, jak uvádí Vieweghová. Podle ní tak diváci mohli shlédnout například Mozartovu Kouzelnou flétnu nebo Smetanovu Libuši. V roce 1991 zasáhl festival silný déšť a představení musela být přesunuta do chrámu Povýšení svatého Kříže, jehož prostory nebyly k těmto účelům vůbec připraveny, jak je možné se v textu dočíst. A díky těmto častým dešťům, se kterými se musela Smetanova Litomyšl často vypořádávat, se rozhodlo o tom, že bude zámecké nádvoří zastřešeno, jak píše Vieweghová. Podle ní se tak stalo v roce 1996 za pomoci České spořitelny, která je dodnes hrdým sponzorem festivalu.

„Bud' festival zrušíme, nebo do toho půjdeme naplno“, prohlásil tehdy, dle Vieweghové, starosta Brýdl při rozhodování o budoucnosti festivalu. Novinkou byly, jak píše Vieweghová, také festivalové katalogy a brožurky s programem a seznamem sponzorů. Díky přílivu zahraničních interpretů se bohužel vyřadila díla Bedřicha Smetany, jak je v knize uvedeno. Podle Vieweghové se umělecký ředitel Vojtěch Střítecký ale rozhodl, že by na každém ročníku měla zaznít alespoň jedna Smetanova opera.

Od roku 1993 začala “Smetanka“ používat název Mezinárodní festival Smetanova Litomyšl, jak zmiňuje Vieweghová. Podle ní tehdy diváci mohli shlédnout Dona Giovanniho od režiséra Václava Věžníka. V textu je dále možné se dočíst, že tato opera patřila k jeho oblíbeným, a proto se rozhodl opět využít genia loci, který Litomyšlský zámek nabízí. Přestavělo se tenkrát celé druhé nádvoří a, podle Vieweghové, se děj netradičně odehrával na jeho jižní straně. Rokem 1994 si Litomyšl připomínala 170. Výročí od narození Bedřicha Smetany a také 650. výročí založení biskupství litomyšlského, jak uvádí Vieweghová.

Od roku 1995 se v programu ustálil tzv. “Slavnostní zahajovací koncert“, který bude vždy zasvěcen Smetanovi, jak píše Vieweghová. Dle ní byl novinkou také Rossiniho Lazebník sevillský a nechyběla ani cembalistka Zuzana Růžičková, která považovala Bacha za svůj vzor.

„Rozuměl totiž nejhlubšímu lidskému neštěstí i největšímu štěstí. A dovedl si uvědomit, že je ještě něco nad tím, nad námi. Bach mi právě proto velmi pomohl, když jsem se vrátila po čtyřech letech z koncentráku a hledala - a nemohla najít – rovnováhu“ dodává Růžičková.

Při jejím vystoupení Smetanův dům spolu s Jiřím Stivínem a Ivanem Ženatým ani nedýchal, komentuje Vieweghová.

Vieweghová v knize dále zmiňuje, že v roce 1996 se druhé nádvoří konečně dočkalo rozkládací střechy, i když jen z části. V textu je následně uvedeno, že novinkou byl také přímý přenos odvysílaný Českou televizí a založení Asociace pořadatelů hudebních festivalů České republiky, jejímž zakládajícím členem se stala pochopitelně “Smetanka“. V roce 1997, v roce povodní, zaúřadovalo počasí a střídala se tehdy úmorná vedra se silnými dešti a ovlivňovala tak výkony účinkujících, jak uvádí Vieweghová. Po takřka zaplaveném nádvoří a rozmočených kulisách se vybudování střechy nad hledištěm se, jak píše Vieweghová, stalo neodkladnou záležitostí.

Vieweghová ve své knize dále píše, že z jubilejního čtyřicátého ročníku se musela kvůli rozpočtu vyškrtat nejzvučnější jména, i tak se ale tento ročník vydařil a dokonce nad Smetanovou Litomyšlí převzal záštitu prezident Václav Klaus. Inovací v programu se tehdy stal “Koncert na přání” pro posluchače, kteří teprve hledají cestu ke klasické hudbě a operě, jak Vieweghová podotýká.

Novátorský jednačtyřicátý ročník s sebou, dle Vieweghové, v programu přinesl například Lucii Bílou, či Oratorium Jana z Arku, které dominovalo závěru festivalu a sklídilo deseti-minutový potlesk. V knize je dále uvedeno, že následně vznikl také Festivalový deník (později Festivalové noviny) a festival se přeměnil na Smetanova Litomyšl o. p. s.

10.6 Co přineslo nové milénium?

S novým milénium v roce 2000 byla do programu zařazena úplně první opera na světě, Euridice od Jacopa Periho, od jejíž premiéry uběhlo 400 let, jak popisuje Vieweghová. Dle ní nechybělo ani Divadlo Jára Cimrmana, kde se v hlavní roli představil například Zdeněk Svěrák. Jak zmiňuje Vieweghová, organizátoři se také rozhodli prodávat rodinné vstupenky, což jak se později ukázalo, byl výborný tah.

Jak Vieweghová následně popisuje, v letech 2001 a 2002, kdy festivalu počasí opravdu nepřálo a zasáhly ho i povodně, se přesto podařilo zaujmout diváky programem s prvním podtitulem, který zněl: “Slovo, tón, melodie, píseň“ a představilo mladé interprety, například houslistu Pavla Šporcla. Část festivalu se také přesunula na rokokový zámek v Nových Hradech a je tomu tak, podle Vieweghové, dodnes. Pětatřicátýročník žil pohybem, vrátil se

totiž balet a festival překročil návštěvnický rekord, který bude ovšem ještě překročen, jak podotýká Vieweghová.

Podle Vieweghové se v roce 2004 představila opera Braniboři v Čechách, a byl tak téměř splněn dramaturgův slib, a to uvést všechny Smetanovy opery do roku 2000. Přijela také Janáčkova filharmonie Ostrava a svým představením vyjádřila poctu Antonínu Dvořákovi, který měl stoleté výročí od narození, jak Vieweghová zmiňuje. Jak je v knize uvedeno, na další rok zařadila Smetanova Litomyšl do programu 24 pořadů, dosud nejvíce a odstartovala také každoroční vynikající výstavy v rámci Smetanovy výtvarné Litomyšle, trvající dodnes.

Osmačtyřicátý ročník byl rok překvapení například díky prolnutí Mozartovy hudby s hudbou dvacátého století, jak popisuje Vieweghová. Beznadějně vyprodaná byla, dle Vieweghové, také rocková opera Jesus Christ Superstar. Smetanova Litomyšl, podle Vieweghové, dokáže dojmout nejen diváka, ale i účinkující. Příkladem je například pořad “Chvěn”, kdy se jeden z účinkujících po několika představeních rozplakal a dodal, že reakce posluchačů ho ještě nikdy takto nedojala, jak Vieweghová v knize zmiňuje.

Obrázek 11 Smetanova Litomyšl 2006 – Chvění. Zdroj: Archiv Smetanovy Litomyšle, o. p. s (2006)

Jak se píše v textu, rok před padesátým výročím se věnoval dětem jako nikdy předtím. Předvedl se Kühnůvdětský sbor v Lidovém domě a lístky v předprodeji zmizely během chvíle, jak je v knize uvedeno. Podle Vieweghové se představila také Dětská opera Praha, a to s Kominíčkem od Bejnamina Brittena.

Vieweghová zmiňuje, že dále přichází padesátý ročník s motem “Slavnost“. V programu se střídaly Smetanovy opery: Lazebník Sevillský od Janáčkovy opery, balet Romeo Julie či

koncert na přání "Vivat 50. Smetanova Litomyšl" který se odehrál na stadionu, jak je možné se v knize dočíst. „*Letošníročník byl velmi nahuštěný, prakticky každý den se konal velký pořad a je až nepochopitelné, že organizační tým po velou dobu vydržel každodenní noční šichty.*“ dodává ředitel Jan Pikna.

A jak tedy vypadal devětapadesátý ročník v roce 2017? Během dvaceti dnů se, dle Vieweghové, odehrálo šestatřicet představení. V textu je možné se dočíst, že lístky v předprodeji byly vyprodány do šedesáti minut. Vieweghová zmiňuje, že dorazila Česká filharmonie, Vídeňská státní opera, Adam Plachetka, Národní divadlo moravskoslezské s novým nastudováním Tajemství nebo Ostravská opera s Lazebníkem Sevillským. Dorazila také Dětská opera Praha s operní pohádkou Rusalkou nebo Janáčková opera Brno za doprovodu symfonického orchestru Českého rozhlasu a Litomyšl se tak rozezněla sborovými áriemi slavných oper, jak ve své knize popisuje Vieweghová.

Obrázek 12 Smetanova Litomyšl 2017 – Lazebník sevillský. Zdroj: Archiv Smetanovy Litomyšle, o. p. s. (2017)

11. Praktická část

11.1 Originalita a významnost festivalu očima autorky

Jedinečnost festivalu Smetanova Litomyšl může divák ocenit především v podobě místa, ve kterém se festival odehrává, a to město Litomyšl, konkrétně zámek, který je zapsaný na Světovém dědictví UNESCO. V České republice není festival, který by využíval takového prostředí. Kdo může říct, že byl na festivalu, který se koná na zámku? Navíc když v ceně vstupenky je i prohlídka samotných prostor zámku, to se opravdu vyplatí. Diváci tak v rámci festivalu mohou shlédnout představení na druhém nádvoří, kde se odehrávají ta největší představení, jako třeba opery. Dále nahlédnou do prostor zámecké jízdárny, konírny nebo třeba do Piaristického chrámu Nalezení sv. Kříže, který leží přímo u zámku. Využíván je také Kostel Povýšení svatého Kříže, Klášterní zahrady a nechybí ani Smetanův dům a rokokový zámek v Nových Hradech. Co určitě divák nepřehlédne, jsou stejnokroje uvaděčů, které jsou v podobě obleku a sladěných kravat u uvaděčů a stejných šatů a šátku u uvaděček. Každý rok se stanoví tři barvy, které jsou použity pro tyto doplňky. V roce 2018 to byla například národní trikolóra, tedy barvy červená, modrá a bílá. Stejně oblečení a účesy u uvaděček pak působí velmi profesionálně a doplňují tak slavnostní atmosféru festivalu. K festivalu patří neodmyslitelně také Festivalové noviny, které vychází čtyřikrát za dobu festivalu, k dostání jsou zadarmo přímo na festivalu, ale distribuují se i do informačního centra a dalších míst ve městě, aby se obyvatelé dozvěděli zajímavosti o vystupujících, hraných představení a samotných aktérech Smetanovy Litomyšle. Tento prvek doplňuje celistvost festivalu podobně jako podrobné programy jednotlivých představení, které jsou v prodeji každý den před začátkem představení, aby divák vždy věděl, co se právě v ději odehrává.

Originalita není pouze v prostředí a lidech, ale také v samotném programu, který je velice variabilní a pečlivě sestavován po celý rok. Samozřejmě produkce sází na klasická vystoupení se slavnými účinkujícími, ale nebrání se ani experimentům v podobě komerčnějších koncertů, jako třeba Vojtěcha Dyka. Dále dětským představením či jazzovým vystoupením v zámecké jízdárně.

Z pohledu zaměstnance je nutno dodat, že organizátoři a všichni, kteří se na festivalu podílí, se každý den snaží o co nejlepší zážitek, který si návštěvníci odnesou. Každý den má proto každý uvaděč jasně dané, o kterou část festivalu, se bude starat. Není to jen usazování návštěvníků, nabízení festivalových novin, prodej programů, rozdávání dek, ale i slavnostní

květinový ceremoniál, který probíhá po každém představení a v zákulisí se vzduchem line velká nervozita, aby nikdo ne podiu neupadl, aby předal správnou květinu danému účinkujícímu. Není to samozřejmě jen o uvaděčích/uvaděčkách. Festival by nefungoval bez celoroční přípravy všech zaměstnanců, kteří dělají festival tak skvělou akcí. Jak uvedla při rozhovoru šéfka mecenášského klubu Barbora Krejčí *"Jsme skupina lidí, kteří pro festival dýchají, jsou její součástí a dělají to s láskou"*.

Obrázek 13 Smetanova Litomyšl 2017 – Uvaděči. Zdroj: Archiv Smetanovy Litomyšle, o. p. s. (2017)

11.2 Rozhovory

Během ledna 2019 byly osloveny osoby, které pracují pro Smetanovu Litomyšl a také pro město. Následně s nimi proběhly polostrukturované rozhovory, které se týkaly především festivalu, jeho chodu, zaměstnanců, návštěvníků, ale také bylo probíráno město Litomyšl, a to jak festival vnímá a zvládá ubytovat všechny nasmlouvané kapacity v průběhu jeho konání. Dotazovanými byly Barbora Krejčí a Blanka Brýdlová. Cílem bylo odpovědět na všechny výzkumné otázky. Oba rozhovory jsou k nalezení v přílohách.

11.2.1 Rozhovor s Barborou Krejčí

Dne 11. 01. 2019 se uskutečnil rozhovor s Barborou Krejčí, zaměstnankyní Smetanovy Litomyšle v oddělení komunikace a také předsedkyně mecenášského klubu. Otázky byly Barboře zaslány předem, aby si své odpovědi mohla připravit. Rozhovor probíhal formou konverzace, ale zároveň tak, aby Barbora odpověděla na všechny zadané dotazy a dokonce poskytla i nějaké dokumenty navíc. V rozhovoru byl rozebírán samotný festival a jeho význam a druhá část se věnovala spíše negativům a pozitivům, jaké městu přináší.

Barbora Krejčí (2019) se nejprve představila a vysvětlila, že na Smetanově Litomyšli pracuje už od dětství, konkrétně od roku 2009, především díky tomu, že její rodiče jsou také

zaměstnanci Festivalu. Dodala také, že nejprve pracovala na festivalu jako recepční, poté se věnovala propagaci a PR, kde se později stala vedoucí. Ovšem od nového roku už Krejčí (2019) vystupuje na festivalu jako předsedkyně mecenášského klubu a také spravuje sociální síť festivalu.

Následně Krejčí (2019) odpovídala na otázku týkající se návštěvníků. Uvedla tedy, že průměrná návštěvnost Smetanovy Litomyšle se nedá přesně uvést kvůli tomu, že program a vystupující hosté se samozřejmě mění a také počet dní, kdy se festival koná, je jiný. Odhadem ale festival každý rok prý navštíví mezi dvaceti a dvaceti dvěmi tisíci návštěvníky. Přesné údaje o návštěvnosti jsou podle Krejčí (2019) uvedeny na webových stránkách www.smetanovalitomysl.cz, nejsou však příliš aktuální.

Na těchto webových stránkách v oficiálním dokumentu Analýza ekonomických dopadů – Smetanova Litomyšl, je také možné nalézt graf, který znázorňuje, odkud jsou návštěvníci festivalu, zda jsou místní obyvatelé, nebo přijeli například z jiného kraje. Odpověď na tuto otázku bylo tedy možné nalézt tam a v grafu je vidět, že 33,4% návštěvníků jsou obyvatelé Pardubického kraje a konkrétně 32,9% jsou místními obyvateli Litomyšle. Z jiných krajů České republiky se na festival přijelo podívat 32,2% návštěvníků a pouze 1,5% bylo ze zahraničí. Tato data bohužel opět nejsou aktuální, protože obsahují data z roku 2011. Podle Krejčí (2019) se tato čísla příliš nemění, až na procento návštěvníků ze zahraničí, které se každým rokem navyšuje.

Další dotaz směřoval na možné navýšení kapacity sedadel v případě velkého zájmu o představení. Krejčí (2019) však uvedla, že to není možné nejen vzhledem k velikosti prostorů zámku, ale především díky přísným hasičským opatřením, která musí být dodržována. To znamená, že podle Krejčí (2019) může být v místnosti jen tolik hostů, na které odpovídá počet nouzových východů kvůli bezpečnosti. Pokud je ale zájem velký nad očekávání, je podle Krejčí (2019) možné odehrát některá představení vícekrát než jednou.

V návaznosti na návštěvnost komentuje Krejčí (2019) zájem o vstupenky a nejprodávanější představení. Dle osobní zkušenosti je nutné podotknout, že vstupenky, které se prodávají přes www.ticketportal.cz není jednoduché získat a zájem je opravdu veliký. Což Barbora následně potvrdila a dodala, že představení jsou vyprodána vždy během hodiny a místa, které se neobsadí hned, se vyprodají v následujících dnech. Krejčí (2019) také zmínila, že přednostní vstupenky a balíčky dostávají sponzoři a mecenáši festivalu. Co se týče oblíbenosti pořadů, tak Krejčí (2019) zmiňuje, že nejraději mají diváci takzvané Koncerty na

přání, v rámci kterých na Smetanově Litomyšli vystoupil v roce 2017 například Vojtěch Dyk nebo o rok později Jaromír Nohavica. Člověk prý, podle Krejčí (2019), vždy raději koupí lístek na zvučná jména, která už mají své publikum, než na méně známý orchestr například. Co se ale, podle Krejčí (2019), stává čím dál více oblíbené, jsou dětské pořady, které díky tomu zařazují stále více do programu.

Dále Krejčí (2019) komentuje originalitu festivalu, která se vyznačuje například stejnokroji uvaděčů nebo festivalovými novinami, ale především prostředím, ve kterém se Smetanova Litomyšl koná. Odehrává se v krásných prostorách renesančního zámku, což je podle Krejčí (2019) největší deviza festivalu. Zmiňuje také takzvané rodinné fluidum, které se vyznačuje tím, že všichni, co na festivalu pracují, to dělají s láskou a nadšením a o to je to celé příjemnější. Tímto tedy zároveň odpovídá na výzkumnou otázku 1).

Dále bylo diskutováno to, zda se Smetanova Litomyšl považuje za největší akci v Litomyšli. Krejčí (2019) na dotaz odpověděla, že podle ní je Smetanova Litomyšl určitě nejnepopulárnější akcí, ale že to nemusí být objektivní odpověď, vzhledem k tomu, že je její zaměstnankyní. Zmiňuje ovšem akci Lázně ducha, přesněji Otevření lázeňské sezony, které se koná každý rok v dubnu. Krejčí (2019) tedy porovnává Smetanovu Litomyšl s Lázněmi ducha v souvislosti s návštěvností, která je vždy při otevření lázeňské sezony velmi vysoká a sjíždí se sem na jeden den velké množství lidí. Naopak při Smetanově Litomyšli sem lidé přijíždějí postupně během tří týdnů, střídají se zde, takže město není tak přeplněné turisty.

Obrázek 14 Zahájení 6. litomyšlské lázeňské sezóny ‘‘Lázně ducha’’ 2017. Zdroj: pardubicezive (2017)

Krejčí (2019) následně zmiňuje spolupráci s vedením města, která přispívá k tomu, že ‘‘Smetanka’’ pozitivně ovlivňuje Litomyšl v tom smyslu, že městské služby dávají město do pořádku. To podle Krejčí (2019) znamená, že během festivalu jsou v celém městě posekané

trávníky, vysazené květiny, celé město je uklizené a vyzdobené, aby příjemně působilo na turisty a návštěvníky festivalu. Krejčí (2019) přímo říká, že už je to jakási tradice, že se celé město na Smetanovu Litomyšl připravuje a dýchá pro tento festival. Proto je podle ní největší konanou akcí, protože na celý měsíc změní režim ve městě.

Dále Barbora Krejčí (2019) spojila odpověď na dotaz na ubytovací a stravovací zařízení a zmínila Hotel Aplaus, který má i restauraci a spolupracuje právě nejvíce se Smetanovou Litomyšlí. Zmiňuje tedy, že Hotel Aplaus poskytuje festivalu cateringové služby, které si samozřejmě Smetanova Litomyšl platí. Jak ale dále uvádí, účinkující a hosty se snaží ubytovávat ve všech zařízeních v Litomyšli a není to tak, že by je posílali pouze do Hotelu Aplaus. Krejčí (2019) také komentuje situaci s ubytováním, kdy je problém ubytovat všechny účinkující a hosty a snaží se tedy využít všech možností v Litomyšli, až na výjimku, kterou je hotel Dalibor. Pokud jsou všechny ubytovací kapacity už obsazené, je nutné se obrátit na města Ústí nad Orlicí, Českou Třebovou, Svitavy, Vysoké Mýto a dokonce i Pardubice, dodává Krejčí (2019). Zmiňuje také, že řidiči Smetanovy Litomyšle vozí například operní pěvce do Prahy na letiště. Dále popisuje situaci, kdy do Litomyšle přijede celé divadlo na několik dní a musí se ubytovat. Podle ní nejdříve přijíždí technici, aby postavili scénu a vyzkoušeli také nasvícení scény, která se ten večer bude hrát. Následně se všechno opět uklidí a druhý den se celá scéna opět postaví znovu, protože už přijedou účinkující a mají zkoušku. Tento proces se, podle Krejčí (2019), opakuje i třikrát, což znamená, že zde musí celé divadlo zůstat tři dny, což samozřejmě značí problém s ubytováním. Uvádí také, že možnost přespat je i přímo na zámku v zámeckých apartmánech, kde ale ubytovávají spíše umělce, dirigenty, zkrátka ty největší hvězdy. Podle ní je to z toho důvodu, že si po zkoušce mohou jít přímo lehnout a nemusí nikam dojíždět. Nelze tam ovšem ubytovat celé divadlo, dodává Krejčí (2019). Co se ale využívá velmi, je Evropské školící centrum, které sídlí na zámku, a tam je možnost využití hostelových pokojů, právě pro celá divadla, která naplní kapacity, komentuje Krejčí (2019).

Jak už Krejčí (2019) uvedla, festival s městem úzce spolupracuje a to také v rámci menších a větších podnikatelů. V odpovědi na dotaz ohledně sponzorů a partnerů, tedy jako největšího partnera zmiňuje Krejčí (2019) MACH - Líhně kuřat Litomyšl, a.s. Mezi další sponzory patří i, podle Krejčí (2019), Adfors - Saint Gobain, sídlící v Litomyšli. Dále Česká spořitelna, Česká televize, Český rozhlas, Mediální společnost MAFRA, Škoda Auto nebo například Lesy České republiky, s. p. Festival je také součástí Evropské festivalové asociace, jak zmiňuje Krejčí (2019). V odpovědi na otázku ohledně spolupráce s dalšími festivaly je

možné se dozvědět, že festival je oceněn značkou EFFE (Europe for festivals, festivals for Europe), jenž každým rokem uděluje EFA (Evropská festivalová asociace). Toto téma bylo více vysvětleno v kapitole 4.

Na navazující otázku o propagaci odpovídá Krejčí (2019) tak, že Smetanova Litomyšl je hodně propagována právě v partnerských televizích a rádiích, jako je zmiňovaná Česká televize a Český rozhlas. Také se o festivalu píše v tištěných novinách, jako je Mladá fronta. Dále se rozdávají propagační materiály v Informačním centru v Litomyšli, ale také v informačních centrech v okolí, jak dodává Krejčí (2019).

Zajímavé bylo také si poslechnout pár slov o etické hranici reklamy, kterou by organizátoři festivalu neradi překročili a také kterým směrem by se festival neměl ubírat, což si jasně stanovili před dvěma lety, kdy v rámci festivalu vystupovala v doprovodném programu populární skupina Slza. Krejčí (2019) zmiňuje, že skupina Slza tehdy vystupovala v klášterních zahradách v rámci doprovodného programu Festivalové zahrady, a že to byla “masová“ akce. Podle Krejčí (2019) šlo především o to, jací lidé na tomto představení byli. Vzhledem k tomu, že skupina Slza má cílovou skupinu mezi velmi mladými lidmi, objevily se později stížnosti na neukázněné návštěvníky, kteří šlapali v klášterních zahradách po květinách. Další rok poté byla do Festivalových zahrad pozvána skupina Hradišťan s Jiřím Pavlicou a zahrady byli ještě více plné než na skupinu Slza, jak dodává Krejčí (2019). Komentuje tak, že tento žánr hudby se více blíží tomu, co oni na Smetance dělají, ale nechtějí se soustředit na takto velké akce, při kterých selhávaly služby, kdy nebylo žádné jídlo ani pití a vytratila se ta příjemná atmosféra. Proto se organizátoři rozhodli tento koncept věnovat spíše mladým začínajícím umělcům a nebudou se snažit to nějakým způsobem propagovat, aby do zahrad přilákali co nejvíce lidí, říká Krejčí (2019).

Zmiňované Festivalové zahrady nebo například Výtvarná Smetanova Litomyšl nejsou jedinými doprovodnými programy festivalu. Krejčí (2019) následně popisuje výhody, které s sebou tyto programy přináší a zmiňuje takzvanou Klasiku na zkoušku, kterou organizátoři zavedli v loňském roce. Podle Krejčí (2019) se vlastně jedná o vstupenku na představení, kterou si nelze koupit dopředu. Ovšem pokud se náhodně, například turista, ocitne ve Festivalových zahradách a neví, co se tam děje a nezná Smetanovu Litomyšl nebo například nechce utratit tolik peněz za vstupenku, je možné mu za padesát korun zajistit přístup na arkády, ze kterých shlédne například jedno dějství určitého představení i s výkladem. Krejčí (2019) dodává, že na arkádách není vyžadováno nějaké formální oblečení, proto může

náhodný kolemjdoucí nenásilnou formou vyzkoušet něco nového a zjistit zda ho to baví, či ne, bez toho, aby utratil tisíce korun za vstupenku. Odpovídá tedy na výzkumnou otázku 2).

Další část rozhovoru byla zaměřena naopak na negativa, která s sebou festival přináší, a kterými by mohla ovlivňovat místní obyvatele. Jak tedy Krejčí (2019) odpovídá, Litomyšl to podle ní zatím zvládá. Jediné s čím je podle ní menší problém, je parkování. Dodává však, že s tím je v Litomyšli problém každý pátek. Dále Krejčí (2019) uvádí, že návštěvníci festivalu se ve městě průběžně střídají, tím že festival trvá čtyři týdny a není to tak náročné jako při Otevření lázeňské sezony, kdy je Litomyšl plná lidí. Uvádí také, že v průběhu Smetanovy Litomyšle jsou samozřejmě plné ubytovací kapacity, ale to že nijak neovlivňuje místní obyvatele. Naopak prý podle ní může být pozitivní, že hospody zůstávají kvůli turistům déle otevřené a užívají si to tak i Litomyšlané, ovšem pro zaměstnance těchto restauračních zařízení už to tak příjemné asi není.

Krejčí (2019) komentuje také situaci, kdy si obyvatelé, kteří žijí blízko klášterních zahrad, stěžují na hluk a rušení nočního klidu, které vzniká právě v rámci koncertů ve Festivalových zahradách. Následně Krejčí (2019) také popisuje vztahy mezi organizátory Smetanovy Litomyšle a paní kastelánkou, která se stará o zámek. V minulosti prý vztahy mezi festivalem a zámekem nebyly tak vřelé, ovšem v současnosti mezi nimi panuje vzájemný respekt, jak dodává Krejčí (2019). Dodává, že v době konání festivalu musí provoz zámku přizpůsobit prohlídky. Pokud například probíhá zkouška Národního divadla, lidé na prohlídce nemusí zřetelně slyšet výklad nebo je nutné prohlídku dokonce zrušit, což samozřejmě není příjemné, komentuje Krejčí (2019). Někteří umělci prý dokonce mají ve smlouvě, že veřejnost nesmí vidět zkoušku, a proto vzniká další problém při prohlídkách, při kterých se mezi expozicemi musí přecházet přes horní arkády zámku, ze kterých je vidět na druhé nádvoří, a tedy na zkoušející divadlo. Turisté a vedení zámku musí mít tedy velkou trpělivost a je nutné, aby se všichni vzájemně respektovali, zmiňuje Krejčí (2019). Pro návštěvníky to ale může být naopak zážitek, vzhledem k tomu, že držitel vstupenky na Smetanovu Litomyšl, má přístup do zámku a ze vstupenek na koncerty na druhém nádvoří odvádí Smetanova Litomyšl plnou částku zámku, což je zase samozřejmě výhodné pro zámek, dodává Krejčí (2019).

Co se dále, podle Krejčí (2019) neshledalo s příliš pozitivními ohlasy, byly kontroverzní počiny Výtvarné Smetanovy Litomyšle. Není to tak dávno, co byl do klášterních zahrad postaven starý autobus, který pobouřil obyvatele Litomyšle nebo například Frankova věž

umístěna před Dům U Rytířů, dále Neviditelná věž, či objekty Aleše Veselého, rozmístěné po Litomyšli, vzpomíná Krejčí (2019).

Obrázek 15 Autobus v Klášterních zahradách. Zdroj: blesk (2016)

Na doplňující otázku o velkém množství lidí ve městě v době konání Smetanovy Litomyšle Krejčí (2019) odpovídá, že tento problém by se týkal spíše festivalu Lázní Ducha, tedy Zahájení lázeňské sezony.

Na závěr Krejčí (2019) odpovídána to, co by měla Smetanova Litomyšl vylepšit do dalších ročníků, ať už se to týká festivalu samotného nebo spolupráce s městem. Dobré by podle ní bylo, kdyby začali aktivně komunikovat se zahraničím. Od roku 2011 se podle ní prý výrazně zvedla účast zahraničních návštěvníků, ale nebylo to reakcí na nějakou propagaci, nijak na tom prý nepracují.

Dále prý organizátory velmi trápí malé ubytovací kapacity a to, že se hosté nemají kde navečeřet, což je samozřejmě nepříjemné. Podle Krejčí (2019) tedy letošním rokem přichází s novinkou kyvadlové dopravy do České Třebové, která se nachází 10km od Litomyšle. Rádi by hosty posílali vlaky, aby se vyřešil problém s parkováním, ovšem tomu moc nenapomáhá jízdní řád, dodává Krejčí (2019). Tento způsob dopravy je možný po koncertech, ale ne po operách, které končí velmi pozdě v noci. Co není novinkou, ale praktikuje se už několik let, je právě dopravováním lidí auty do hotelů v okruhu dvaceti kilometrů a při větších výpravách se zajišťují i autobusy, popisuje Krejčí (2019).

Poslední věci jsou zmiňované večeře, které se Smetanova Litomyšl pokouší řešit se svým partnerem hotelem Aplaus, který ale nabízí tříhodové večeře za nepřiměřenou částku 1500,- Kč za osobu a lidé mají zkušenost s tím, že jídlo se před představením ani nestíhá podávat a lidé tak chodí na představení hladoví, dodává na závěr Krejčí (2019). Tímto tedy odpovídá na výzkumnou otázku 5).

11.2.2 Rozhovor s Blankou Brýdlovou

30. 01. 2019 se následně uskutečnil polo strukturovaný rozhovor s vedoucí Informačního centra Litomyšl, Blankou Brýdlovou. Rozhovor se odehrál přímo v místě jejího pracoviště vzhledem k řízené praxi, kterou zde v tuto dobu autorka vykonávala. Paní Brýdlová byla vybrána pro tento rozhovor kvůli tomu, že svoji funkci vykonává už 16 let a má tedy velký přehled o městě a jeho obyvatelích, se kterými se setkává každý den. Proto byly otázky směřovány především na místní obyvatele a na to, jak reagují na konání tak velkého festivalu v jejich městě. A také byly pokládány otázky na spolupráci Informačního centra Litomyšl a Smetanovy Litomyše.

První dotazy směřovaly tedy ke zmíněné spolupráci mezi městem a festivalem, ale také mezi okolními informačními centry. Brýdlová (2019) tedy odpovídá, že úplně prvotní spolupráce s festivalem probíhá v podobě distribuování programů do informačních center. Následně, podle Brýdlové (2019), probíhá prodej vstupenek přes vstupenkový portál www.ticketportal.cz, kde si lidé mohou zarezervovat svá místa a následně si lístky vyzvednout v Informačním centru Litomyšl. Brýdlová (2019) také dodává, že festivalu pomáhají s ubytováním návštěvníků u soukromých ubytovatelů, se kterými mají nasmlouvané kapacity. Ostatní zařízení bývají vždy plně obsazená účinkujícími na festivalu, komentuje Brýdlová (2019). Spolupráce s okolními informačními centry ovšem neprobíhá pouze v průběhu Smetanovy Litomyše, ale celoročně. Brýdlová (2019) tedy dodává, že si během celého roku vyměňují propagační materiály a vzájemně si tak vypomáhají. Dále také říká, že největší objem vstupenek, které se prodají na festival, je samozřejmě v litomyšlském Infocentru, ovšem ta okolní naopak vypomáhají tím, že nabízejí ubytování v jejich městě, pokud jsou kapacity v Litomyšli úplně plné. Je to především Česká Třebová, Svitavy nebo Polička, dodává Brýdlová (2019).

Na otázku ohledně vztahu města a jeho obyvatel ke Smetanově Litomyšli Brýdlová (2019) odpovídá, že pro Litomyšl je to prestižní záležitost, vzhledem k tomu, že tento festival je akcí neregionální a město si ho musí hýčkat. Litomyšl je také sponzorem festivalu a rozhodně přispívá k rozvoji turismu ve městě, uvádí Brýdlová (2019).

Brýdlová (2019) dále v odpovědi uvádí pozitiva, která Smetanova Litomyšl městu přináší a odpovídá tím na výzkumnou otázku 2). Nejdříve zmiňuje fakt, že Litomyšl není místem bývalých Sudet, a lidé se tam nepřistěhovali později, jako například ve Svitavách, a proto zde žijí rodiny s dlouholetými rodinnými kořeny a vytváří tak tradici navštěvování festivalu a

zároveň to považují za prestiž. Dále zmiňuje, že Litomyšlané mají kulturu na vysoké úrovni a senioři, kteří zde žijí, si rádi šetří peníze, aby mohli navštívit více než jeden pořad, vzhledem k poměrně vysokým cenám vstupenek. Dalším pozitivem, dle Brýdlové (2019), je také fakt, že festival přispívá k rozvoji turismu ve městě. Říká, že lidé, kteří přijedou na Smetanovu Litomyšl, se ve městě zdrží déle a samozřejmě utrací peníze v kavárnách, restauracích nebo vinárnách. Samozřejmě si nakoupí suvenýry nebo zboží u místních podnikatelů, a tím zvedají tržby. Uvádí to na příkladu z Infocentra, ve kterém se během konání festivalu, vystřídá obrovské množství zákazníků, kteří nejen nakoupí suvenýry, ale využívají také služeb jako např. průvodcovství, ale i běžných nabízených služeb, zmiňme třeba využívání internetu. Brýdlová (2019) také uvedla, že na samotném festivalu dříve pracovala jako hosteska, tím pádem je s festivalem, dá se říct, svázána od začátku, jak sama říká. Dodává také, že předchozí vedoucí Infocentra byla Eva Píknová, která nyní na festivalu zastupuje funkci tajemnice a návaznost na Smetanovu Litomyšl tedy existuje i takto. Zmiňuje ale také, že i kdyby neexistovaly žádné přátelské vztahy z minulosti, tak by se Smetanovou Litomyšlí, jakožto s největší akcí, samozřejmě spolupracovali.

Druhá část rozhovoru opět směřovala spíše k nesnázím, se kterými se Litomyšl během konání festivalu potýká. Opět se tedy probíral problém s ubytovacími a stravovacími kapacitami.

Podle Brýdlové (2019) tady tento problém samozřejmě je, ovšem Litomyšl je malé město s deseti tisíci obyvateli, které nelze nafouknout a je tedy těžké se s tím vypořádat, když bývají ubytovací kapacity zaplněné účinkujícími festivalu. Pokud totiž přijede Národní divadlo na více dní, tak pochopitelně musí někde přespat a vzhledem k tomu, že divadla přijíždí například v počtu sta lidí, je poté zajisté problém ubytovat návštěvníky festivalu, komentuje Brýdlová (2019). Právě proto zde existuje spolupráce s okolními městy, jako například Vysoké Mýto nebo Česká Třebová, kde je možné návštěvníky ubytovat a nebudou tak příliš vzdáleni Litomyšli, dodává Brýdlová (2019). Stejný problém je také, dle Brýdlové (2019), se stravováním, přestože Litomyšl je oproti okolním městům podstatně menší, má ale i tak nejširší nabídku restaurací, kaváren a vináren. V tom je Litomyšl jednička, jak říká Brýdlová (2019), i kvůli tomu, že je zde památka UNESCO, ovšem v době konání festivalu to stejně nestačí. Dle Brýdlové (2019) to ale není zas takový problém, který by se nedal řešit právě tím, že je možnost se stravovat a ubytovat ve městech, která jsou v dosahu deseti či patnácti kilometrů. Není to ideální, ale bohužel není možné, aby se počet lidí, kteří se vejdou na druhé

nádvoří, navečeřeli těsně předtím, než začne koncert, takové kapacity opravdu Litomyšl nemá, uvádí Brýdlová (2019). Odpovídá výzkumnou otázku 3).

V souvislosti na předchozí odpověď se nabízela otázka, zda by tento problém vyřešila výstavba dalšího ubytovacího či stravovacího zařízení ve městě. Jak ale Brýdlová (2019) zmiňuje, nemělo by to význam. Když chce totiž od hoteliérů vědět jejich vytíženost za celý rok, tak prý nedosahuje ani celorepublikového průměru. To tedy znamená, že by se zde vybuďoval další hotel, který by prosperoval pouze při Smetanově Litomyšli. Hoteliéři se prý musí velmi snažit, aby naplnili kapacity i v zimě, zmiňuje Brýdlová (2019). Dle ní tomu ale hodně napomáhá kongresová turistika, za kterou do Litomyšle podnikatelé přijíždí, především do několika nových kongresových sálů, které se nově vybuďovaly na zámeckém návrší, a z toho se mimo sezonu nejvíce profituje. Otevřít si nový hotel či restaurace pouze kvůli Smetanově Litomyšli by se tedy podle Brýdlové (2019) nevyplatilo.

S dalším dotazem odpověděla Brýdlová (2019) na to, zda by velký počet návštěvníků v době konání Smetanovy Litomyšle mohl být nepříjemný pro Litomyšlany. Brýdlová (2019) tvrdí, že je v tomto ohledu možná naivní a nemyslí si, že by to byl problém. Dle jejího názoru jsou v Informačním centru rádi za každého turistu, který přijde a rozhodně se nepotýkají s tak velkými problémy jako v Českém Krumlově, kde už těch lidí bývá v sezoně opravdu příliš. Jak tedy Brýdlová (2019) zmiňuje, v Litomyšli se počet turistů stále pohybuje v únosné míře. Nikdy prý není ve městě tolik lidí, aby se dalo považovat za přelidněné, dodává Brýdlová (2019).

Jako negativa ovšem Brýdlová (2019) uvádí již zmiňované parkování. Pokud například probíhá zkouška divadla na večerní představení, cesty kolem zámku jsou uzavřené a funguje pouze objízdna směrem na Českou Třebovou, kde si ovšem místní obyvatelé stěžují, že nemohou parkovat u svých domů, protože to mají nařízené od policie, dodává Brýdlová (2019). Podle ní je to určitě negativum, ale pouze třítydenní. Jak ale Brýdlová (2019) zmiňuje, „Smetanka“ do města přináší peníze a kulturní zážitek, a to i například v podobě Výtvarné Smetanovy Litomyšle, při které jsou po celé Litomyšli rozmístěna umělecká díla a místní, ale i turisté je mohou obdivovat a neprijedou do města pouze za hudbou, ale právě i za výtvarným uměním. Odpovídá tak na výzkumnou otázku 4).

V odpovědi na závěrečnou otázku Brýdlová (2019) uvádí některé stížnosti, se kterými přímo do Informačního centra Litomyšl místní obyvatelé nebo návštěvníci festivalu přicházejí. Zmiňuje především stížnosti na nedostatek vstupenek na festival. Podle Brýdlové

(2019) ale lidé spoustu rezervací ruší nebo nechají propadnout, proto je možné ještě později lístky sehnat, ovšem ne na koncerty, například s Jaromírem Nohavicou, na které je vždy vyprodáno v první hodině. Další stížnosti bývají samozřejmě na parkování, se kterým je ale problém v oblasti celého historického centra, dodává Brýdlová (2019). Pokud je samozřejmě v Litomyšli větší počet návštěvníků, kteří přijíždí auty, město bývá přeplněné, jak uvádí Brýdlová (2019). Dle jejího názoru je ale možnost parkování na odstavném parkovišti pod základními školami a není problém odtud do centra dojít, zvláště pokud se jedná o příjemnou procházku kolem Smetanova domu. Lidé zmiňují dále také delší čekání na obsluhu v restauracích, komentuje Brýdlová (2019). Pokud se chtějí lidé navečeřet před večerním pořadem, musí přijít do restaurace minimálně dvě hodiny před začátkem představení, pokud však přijdou pouze s půl hodinovým předstihem, není v silách obsluhy a kuchařů všechny obsloužit, vzhledem k velkému počtu hostů, dodává Brýdlová (2019).

11.2.3 Shrnutí výsledků rozhovorů

Vzhledem k tomu, že je Bakalářská práce zaměřena především na pozitivní a negativní vliv na město Litomyšl, bude se shrnutí výsledků věnovat především těmto tématům a odpovědím.

Z rozhovoru s Barborou Krejčí tedy vyplývá, že Smetanova Litomyšl je velice oblíbeným festivalem, který průměrně navštíví dvacet tisíc lidí a zájem o vstupenky je opravdu obrovský. Vzhledem k tomu, že je tento festival největší pořádanou akcí v Litomyšli, sjíždí se do města spousta lidí, což by mohlo omezovat místní obyvatele. Z rozhovoru je ale patrné, že tato situace je stále ještě pod kontrolou, co se počtu turistů ve městě týče. Největšími problémy jsou tedy parkování, ubytování, stravování, občasné rušení nočního klidu, či narušování prohlídek na zámku během zkoušek představení. Co se týče parkování, s tím je v Litomyšli problém i mimo dobu konání festivalu a není to tedy pouze vina festivalu. Co ale organizátory festivalu trápí více je, že nejsou ubytovací kapacity pro návštěvníky festivalu, vzhledem k tomu, že většinu z nich obsazují účinkující, a to i celá divadla. Proto jsou tu pro ně možnosti ubytování v okolních městech, se kterými město spolupracuje, což se zdá být momentálně jediným a rozumným řešením. Není to ale samozřejmě ideální. Se stravováním je tedy podobný problém, a to takový, že lidé, kteří se chtějí před večerním představením ve městě navečeřet, musí včas myslet na to, aby si udělali rezervaci. Přijdou-li však hodinu před začátkem koncertu, je možné, že v restauracích nebude místo anebo kuchaři nestihnou obsloužit tak velké množství lidí. Přestože je v Litomyšli poměrně hodně stravovacích

zařízení, i tak je toto stále nesnází, která se samozřejmě dá vyřešit večerí v jednom z okolních měst. S rušením nočního klidu se organizátoři setkávají každý rok především od místních občanů, kteří bydlí vedle Klášterních zahrad, ve kterých probíhají v rámci doprovodného programu Festivalové zahrady, koncerty. Je to ale celkem pochopitelné vzhledem k tomu, že koncerty probíhají i ve všední dny, kdy lidé chodí do práce, a představení se někdy protáhnou do pozdních hodin. S tím také souvisí šlapání po rostlinách a jejich ničení v Klášterních zahradách během větších koncertů, které se tam konají. Těmto stížnostem se ale organizátoři letos vyvarují tak, že do programu do Festivalových zahrad nezařadili žádný velký koncert a nemělo by se tam tedy sejít velké množství lidí najednou. S prohlídkami, které probíhají na zámku v době zkoušek vystupujících, se nedá ve většině případů nic dělat. Turisté na tuto skutečnost bývají upozorněni, pokud si chtějí prohlídku zakoupit v době zkoušek. Musí tedy počítat s hlukem a s občasným přerušením prohlídek. Na druhou stranu to pro ně může být zajímavá zkušenost vidět či slyšet například zkoušku Národního divadla alespoň na chvíli, nemá-li divadlo samozřejmě ve smlouvě, že nesmí nikdo v době zkoušení být přítomen. V závěru rozhovoru tedy Barbora Krejčí sama jmenuje řešení, kterými by se daly zmiňované problémy vyřešit. Kromě komunikace se zahraničím, kterou by organizátoři měli začít více provozovat, aby se propagovali také v zahraničí, by mělo být řešením parkování a ubytování, zavedení kyvadlové dopravy do České Třebové, vzdálené deset kilometrů od Litomyšle. Organizátoři by hosty chtěli posílat vlaky, aby se zmínil počet zaparkovaných aut, především na náměstí. V tom je samozřejmě ale problém s jízdními řády. Žádné vlaky nejedou po dvanácté hodině v noci, kdy končí opery, či muzikály. Je tedy prozatím řešením dopravování návštěvníků do hotelů auty a při větších skupinách i autobusy.

V rozhovoru s Blankou Brýdlovou se poté objevovala v podstatě stejná negativa a stejné problémy se stravováním a ubytováním. Přidal se k tomu ovšem ještě jeden problém s parkováním, a to ten, že v době Smetanovy Litomyšle nemohou lidé, kteří bydlí v objízdné trase na Českou Třebovou, parkovat auta před svými domy, aby tam vznikl volný průjezd pro občany, protože ostatní cesty, které vedou k zámku, bývají zavřeny. Místní obyvatelé ale musí s tímto omezením na čtyři týdny počítat a neměl by to být až takový problém.

Aby toto shrnutí nebylo pouze o negativech, je nutné shrnout také pozitiva, která s sebou Smetanova Litomyšl pro město přináší, a kterých je více než negativ. Tím největším je příliv turistů, který se zde během festivalu objeví. Návštěvníci tak v rámci své vstupenky na Smetanku mohou využít prohlídky zámku. Určitě také navštíví další památky, které se v Litomyšli nachází. Nakoupí si produkty od místních podnikatelů, kterých je ve městě

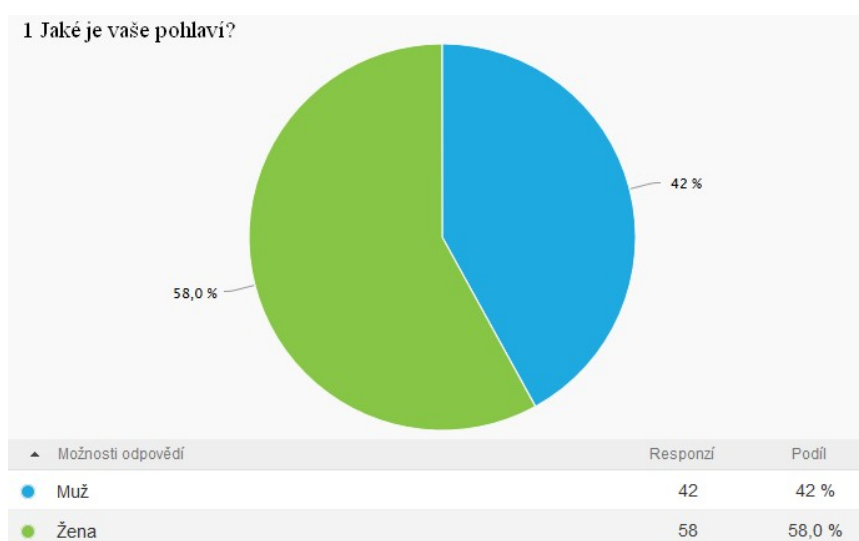
opravdu hodně nebo zavítají do restaurací, kaváren, vináren, do Informačního centra, kde nakoupí suvenýry a samozřejmě tím zvýší tržby. I pro turisty, kteří nepřijeli na Smetanovu Litomyšl, ale pouze se podívat do města, to bude jistě příjemná návštěva, vzhledem k tomu, že městské služby udržují Litomyšl čistou a vyzdobenou v době konání festivalu. Tím se rozumí celkový úklid města, sázení kytěk a nejrůznější výzdoba zasvěcená festivalu. Určitě také navštíví Klášterní zahrady, které jsou v rámci Festivalových zahrad obohaceny o sedací pytle, možnosti zakoupení piknikových košů a promítání filmu, či hudební vystoupení. Mohou samozřejmě vyzkoušet zmiňovanou Klasiku na zkoušku a dostat se tak za pouhých padesát korun na Smetanovu Litomyšl a možná se jim to zalíbí natolik, že další rok přijedou znovu. Pro návštěvníky bude také jistě příjemným zpestřením návštěva hotelu Hvězda, který se nachází na Smetanově náměstí a v jehož restauraci mají v době konání Smetanovy Litomyšle jídelní lístek zasvěcený právě festivalu. Někdo by si mohl myslet, že je to zřízeno v rámci spolupráce s festivalem, ale prý je to čistě iniciativa hotelu Hvězda, která se snaží návštěvníkům festivalu zpříjemnit návštěvu. Všechna tato fakta, jako pestrý jídelní lístek, či Festivalové zahrady jsou obohacením nejen pro turisty, ale samozřejmě také pro místní, kteří si díky těmto možnostem mohou jít odpočinout do Klášterních zahrad a strávit příjemný čas.

Z těchto získaných informací tedy vyplývá fakt, že ačkoliv se Litomyšl potýká při konání Smetanovy Litomyšle s nejrůznějšími problémy, snaží se je organizátoři řešit tak, jak nejlépe mohou, aby umožnili návštěvníkům a také účinkujícím příjemně strávený pobyt v tomto městě a ze všech zmíněných pozitiv je jasné, že touto kulturní akcí žije na přelomu června a července celé město s jeho obyvateli.

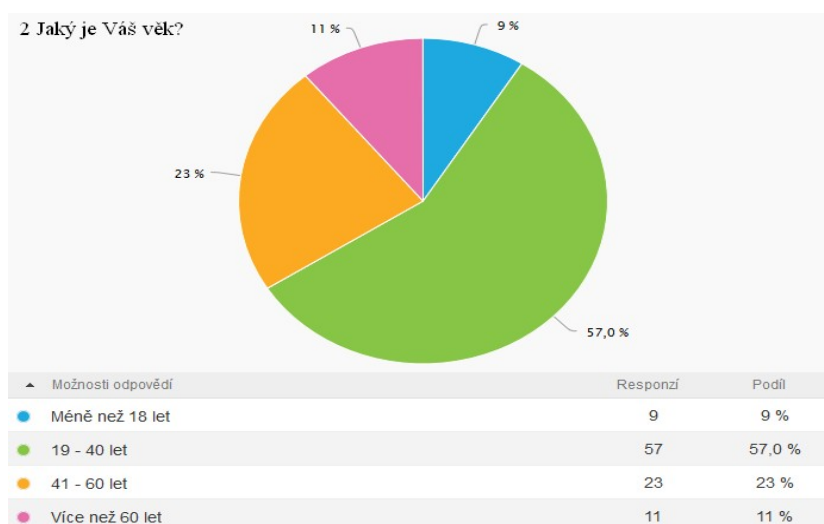
11.3 Dotazníky

Na dotazníky týkající se Smetanovy Litomyšle a vlivu, který má na město, odpovědělo sto respondentů z Litomyšle, kteří Smetanovu Litomyšl navštívili nebo jsou jejími pravidelnými návštěvníky. Tyto odpovědi by měli doplnit polo strukturované rozhovory a v závěru by měl z těchto dvou výzkumů vzejít patřičný verdikt a navržena příslušná doporučení.

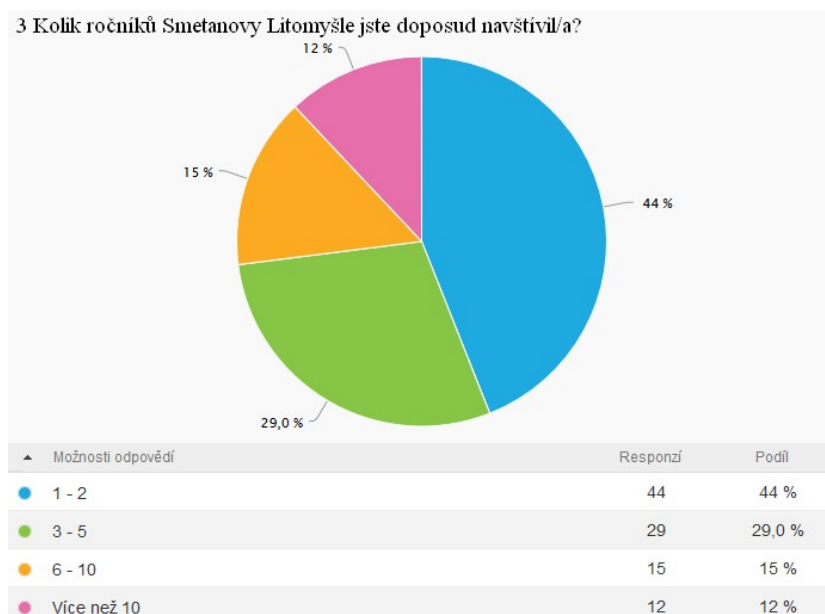
První dva grafy (Graf 1, 2) znázorňují pohlaví a věk dotazovaných. Ze sta respondentů bylo tedy 42 mužů a 58 žen, přičemž 57 z nich bylo ve věku mezi 19 - 40 lety. Druhá nejpočetnější skupina tvořila osoby mezi 41 a 61 lety a nejméně dotazovaných bylo mladších 18 či starších 60 let.

Graf 1 Pohlaví respondentů. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

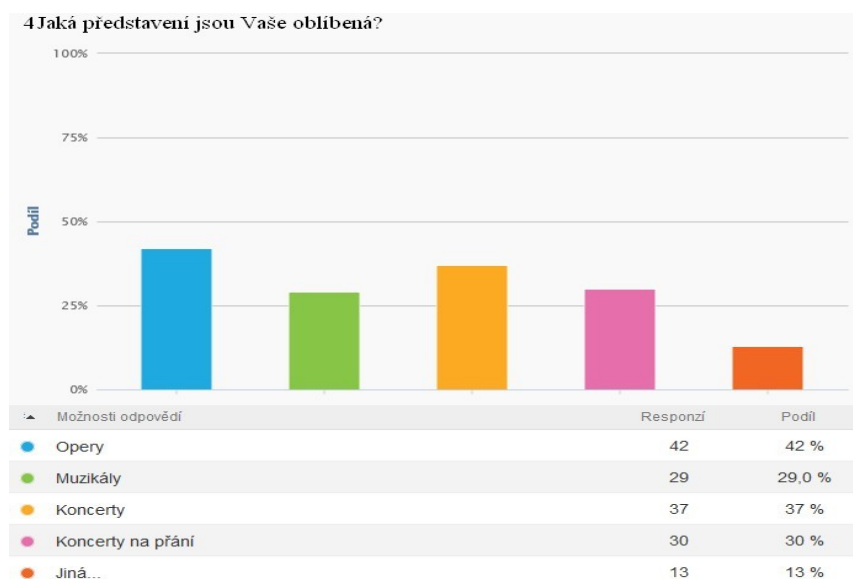

Graf 2 Věk respondentů. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Graf 3 Počet návštěv festivalu. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Z grafu 3 je tedy patrné, že je většina dotazovaných navštívila festival pouze jednou či dvakrát, konkrétně takto odpovědělo 44 respondentů. 29 lidí navštívilo festival 3 – 5krát. Dotazovaní, kteří se Smetanovy Litomyšle zúčastnili 6 – 10krát nebo více jak 10krát, byli většinou lidé ve věku 41 let a výše, což je pochopitelné.

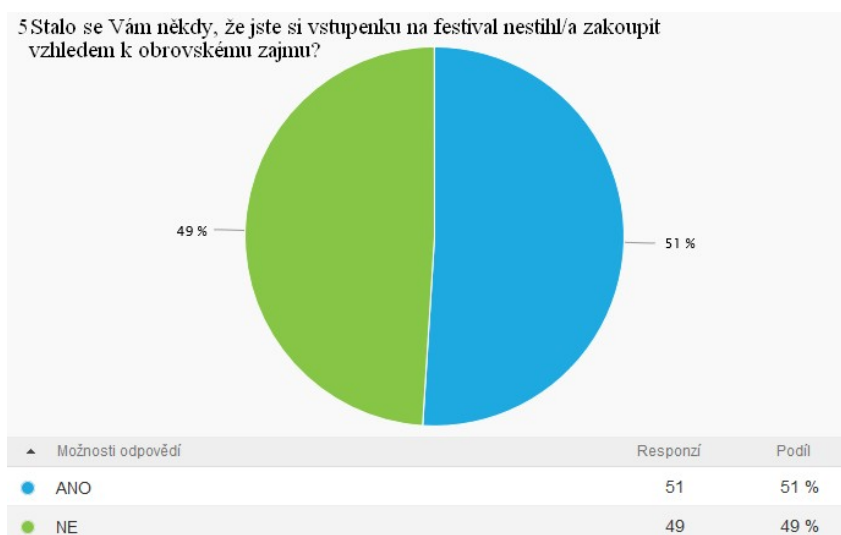
Graf 4 Oblíbenost pořadů. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

V grafu 4 je možné vidět, že ze sta respondentů na otázku Jaká představení jsou vaše oblíbená?, odpovědělo 42 lidí, že opery. To by se dalo vysvětlit tím, že v programu se jich nikdy neobjeví tolik, jako například koncertů, což je logické, protože opery bývají velkolepá představení, která vyžadují dlouhé přípravy a zkoušky. Druhý aspekt může být takový, že opery, které se na Smetanově Litomyšli hrají, bývají většinou od rodáka Bedřicha Smetany, a

to samozřejmě návštěvníky láká, zvláště pokud jsou místní. Shlédnout tedy například Dalibora nebo Prodanou nevěstu je pro diváky velký zážitek a není divu, že mají tato představení vždy velký úspěch. V letošním ročníku je například velkým lákadlem rocková opera Jesus Christ Superstar. S velkou oblibou se také potýkají koncerty a zvláště koncerty na přání. Jak již bylo v rozhovorech zmíněno, koncerty Vojtěcha Dyka a Jaromíra Nohavici se setkaly s nevídaným úspěchem, není proto divu, že v odpovědích se objevily požadavky na přidání koncertů na přání do programu (viz Graf 13). Muzikály však nezůstaly pozadu a 29 respondentů je označilo za jejich nejoblíbenější pořad. 13 dotazovaných dále dodalo další typy pořadů, které nebyly v odpovědích na výběr.

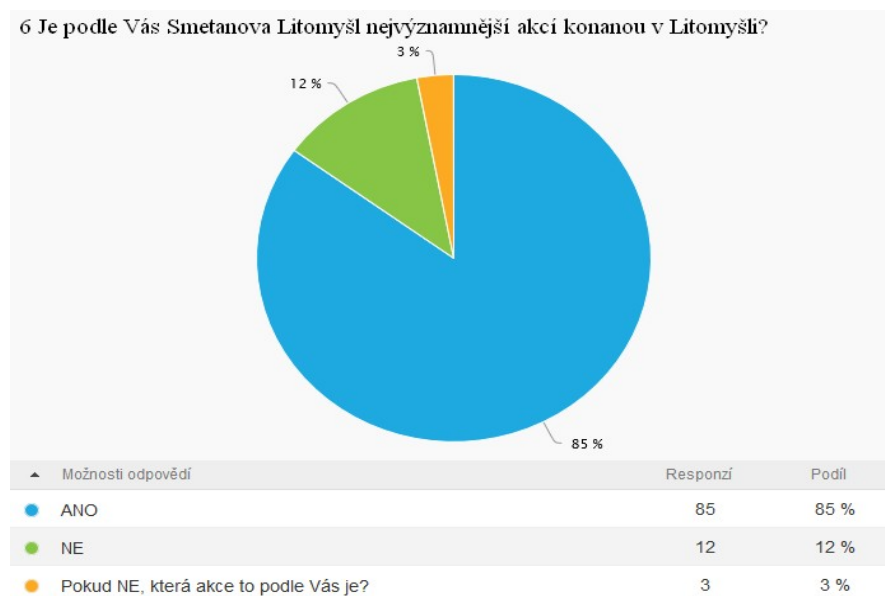
Muž 19-40 let: „*Duchovní a varhanní koncerty*“

Žena 19-40 let: „*Balety*“

Graf 5 Zakoupení vstupenek. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Tato otázka byla do dotazníku zařazena v návaznosti na rozhovory, ve kterých byl diskutován obrovský zájem o vstupenky. Ty totiž bývají do hodiny vyprodané a pak už lidé mohou spoléhat pouze na rezervace, které propadají. Bylo tedy zajímavé se respondentů zeptat, zda se jim někdy stalo, že si vstupenku opravdu nestihli zakoupit. Z grafu 5 je tedy patrné, že 51 dotazovaných opravdu mělo s koupí lístků problém a v první vlně se na ně nedostalo. To je opravdu velké číslo a není divu, že si lidé chodí stěžovat na nedostatek vstupenek. Na druhou stranu je dobré si říci, že je velice pozitivní, že mají lidé o takovou akci čím dál tím větší zájem. Byly totiž doby, kdy na Smetanovu Litomyšl přišel jen malý zlomek lidí, jak je možné se dočíst v historii festivalu v teoretické části.

Graf 6 Nejvýznamnější akce. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

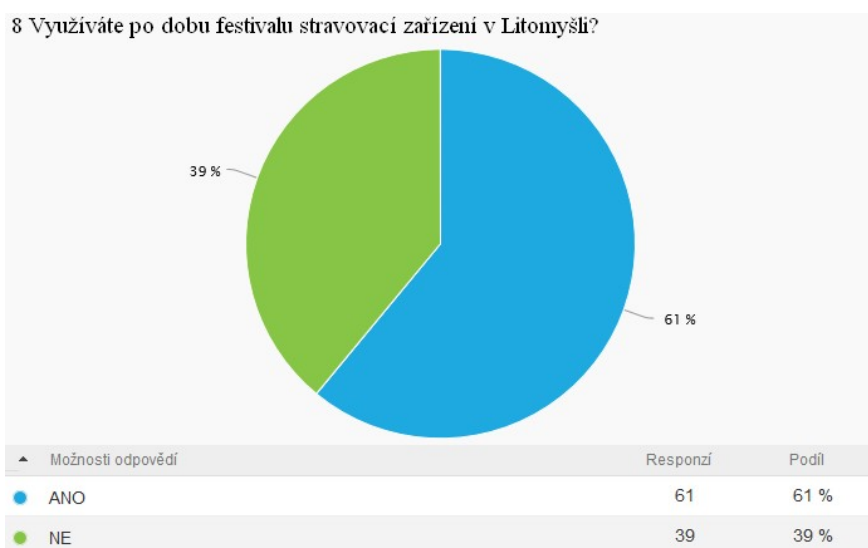
Je podle Vás Smetanova Litomyšl nejvýznamnější akcí konanou v Litomyšli? U této otázky se pouze potvrdilo to, co Barbora Krejčí a Blanka Brýdlová zmiňovaly v rozhovorech, a tedy, že Smetanova Litomyšl je nejvýznamnější akcí, která se v Litomyšli pořádá, a myslí si to celých 85 respondentů. Ti, kteří odpověděli negativně, uvedly jako největší akci Lázně Ducha, neboli Zahájení lázeňské sezóny.

Graf 7 Doprovodné programy. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

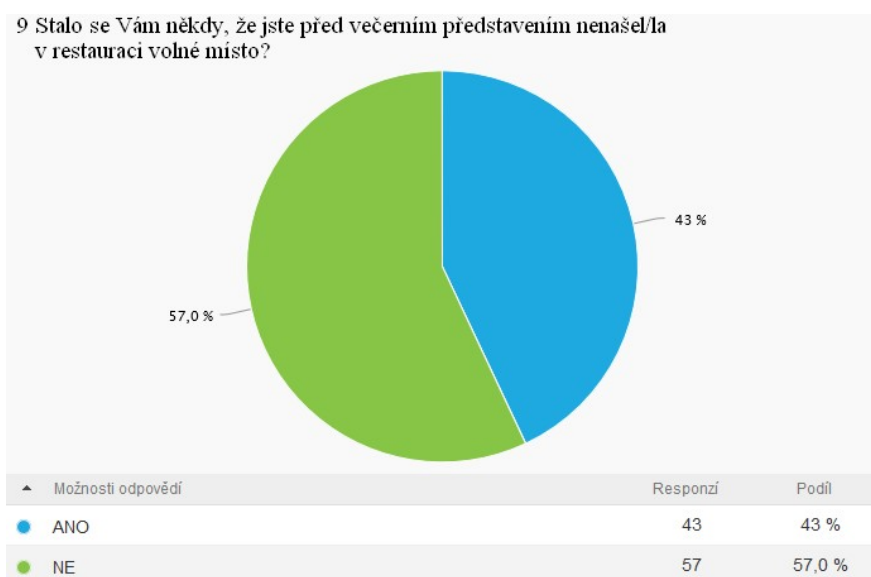
V grafu 7 týkajícího se doprovodných programů festivalu je vidět, že Festivalové zahrady, které jsou novinkou pouhé dva roky, získali oblíbenost 35 respondentů a dalších 28, kteří rádi navštěvují i Smetanovu výtvarnou Litomyšl a rádi obdivují její díla. Někteří návštěvníci, konkrétně 10, naopak doprovodný program zvaný Festivalové zahrady vůbec nevyužívají

aspíše rádi se prochází výstavami výtvarné Smetanovy Litomyšle a objevují vystavená díla. 27 respondentů poté uvedlo, že nenavštěvují ani jeden z doprovodných programů. To může být způsobeno tím, že jak již bylo řečeno, Festivalové zahrady jsou opravdu novinkou a ne všichni o tomto programu mohou vědět nebo jen samozřejmě nemají tu potřebu sledovat další koncerty, pokud mají zakoupeno několik lístků na festival a představení si tak užijí dostatečně.

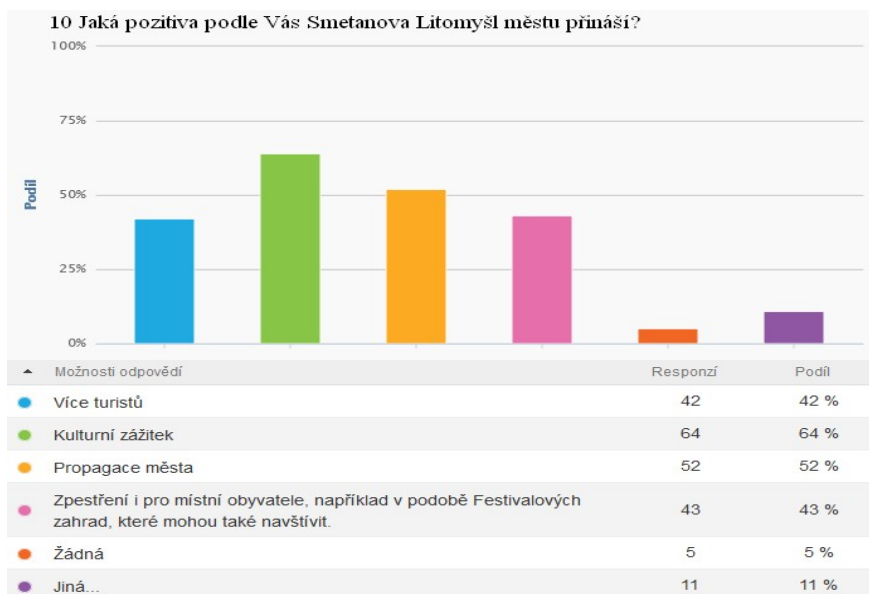
Graf 8 Stravovací zařízení. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Na otázku, zda lidé využívají stravovacích zařízení v Litomyšli v době konání festivalu, odpovědělo ze sta lidí celkem 61 kladně a 39 záporně. Tato otázka dále souvisela s dotazem následujícím.

Graf 9 Volná místa v restauraci. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Tento graf nemusí úplně odpovídat realitě vzhledem k tomu, že na tuto otázku odpovídali i respondenti, kteří stravovací zařízení nevyužívají. Co je ale zřejmé, tak 43 lidem se stalo, že před představením nenašli volné místo v restauraci. Je to tedy necelá polovina dotazovaných, což je opravdu hodně. Organizátoři jsou si této situace vědomi a tvrdí, že se mohou návštěvníci stravovat v okolních městech, vzhledem k plným kapacitám v Litomyšli. Tento problém není v současné době asi jinak řešitelný, protože výstavba nového stravovacího zařízení by se podle Brýdlové (2019) nevyplatila.

Graf 10 Pozitiva festivalu. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Zde už se dotazník dostal k, dá se říct, hlavní a nejzajímavější části, tedy negativům a pozitivům festivalu. Nejdříve však pozitiva. V dotazníku bylo respondentům nabídnuto pouze pár příkladů pozitiv, které samozřejmě mohli doplnit u odpovědi "Jiná". Z těch nabízených uvedli dotazovaní, přesněji 64, jako největší pozitivum kulturní zážitek, což se dá považovat za jednu z nejlepších možných odpovědí, protože Smetanova Litomyšl pozvedává kulturu v Litomyšli na vyšší úroveň i dle rozhovorů s klíčovými osobnostmi města. Je tedy velmi pozitivní, že si toto myslí i návštěvníci festivalu. Zároveň také 52 respondentů uvedlo propagaci města jako velmi pozitivní aspekt. Na podobných číslech, tedy 42 a 43 lidí uvedlo jako pozitivum to, že je ve městě více turistů a také fakt, že je to jakési zpestření pro místní obyvatele ve smyslu například Festivalových zahrad, které jsou jim samozřejmě také volně přístupné. To, že je pro někoho pozitivum větší příliv turistů, je pravděpodobně způsobeno tím, že čím více lidí navštíví Litomyšl, tím více zde utratí a místní podnikatelé tak vydělávají. Pro 5 respondentů s sebou festival žádná pozitiva však nepřináší. Co ale dodali dotazovaní, jako další pozitivní aspekty je uvedeno následovně.

Žena, více než 60 let: „Zpřístupnění kvalitní hudby.“

Žena, 19–40 let: „Zvyšuje povědomí o městě, podporuje hudební rozvoj a vzdělání lidí, lahodí oku, krásný festival.“

Žena, 19-40 let: „Povědomí a osvěta v celé ČR, peníze městu, krásně prožité okamžiky.“

Muž, 19-40 let: „Peníze.“

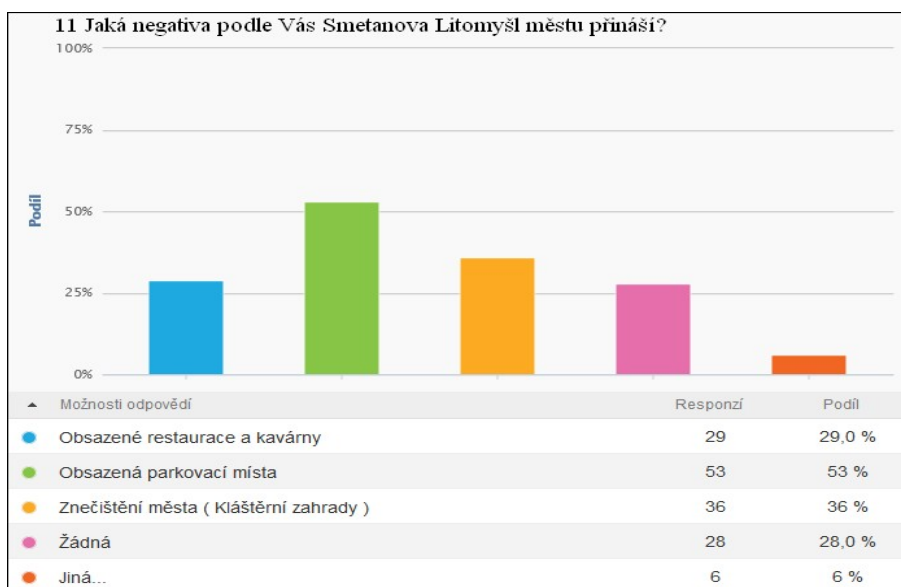
Žena, 41-60 let: „Setkávání lidí při dobré hudbě.“

Muž, 41-60 let: „Město je více uklizené.“

Žena, více než 60 let: „Upravené město, pozitivní nálada návštěvníků.“

Muž, 19-40 let: „Brigády pro studenty.“

Z těchto odpovědí je zajímavá především ta poslední, tedy poznámka o brigádách. To je velmi dobrý postřeh, protože na Smetanově Litomyšli pracují desítky studentů jako uvaděči nebo například řidiči. Další příležitost brigády je poté ve Festivalových zahradách. Je tedy zřejmé, že je to příležitost pro mladé lidi pracovat a ještě k tomu na tak velkém a známém festivalu. Někteří neodmyslitelně opět zmínili peníze, ale převažují odpovědi, ve kterých respondenti zmiňují krásně strávené chvíle s přáteli u kvalitní hudby, a o to se Smetanova Litomyšl snaží především.

Graf 11 Negativa festivalu. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Po pozitivích následují negativa, která jsou vidět v Grafu 11. Opět zde byla na výběr pouze některá, ale samozřejmě mohli dotazovaní vyjádřit svůj názor v kolonce “Jiná“. Nečekaně je nejvyšší sloupeček u obsazených parkovacích míst, která se nelíbí 53 dotazovaným. To nebylo žádným velkým překvapením. Co naopak překvapivé je, že 36 respondentů uvedlo jako největší negativum znečištění města, konkrétně Kláštérních zahrad.

Z předešlých rozhovorů bylo možné se dozvědět, že při velkém množství lidí v Klášterních zahradách, šlapou neukáznění návštěvníci po květinách a je tedy možné, že po sobě zanechávají i odpadky, což se zřejmě nelíbí těmto 36 lidem. Pro 29 dotazovaných je to následně vysoká obsazenost restaurací a kaváren, což je patrné i z Grafu 9, kde bylo vidět, že je někdy problém sehnat místo v restauraci před začátkem představení. Tím, že zde ale návštěvníci zůstávají například více dní a do toho se ve městě samozřejmě pohybují i turisté, kteří přijeli nejen na festival, je potom těžké najít volné místo i třeba jen v kavárně. Dobré ovšem je, že 28 respondentů nepovažují zmíněná fakta za negativa a vidí jen to pozitivní. Další negativa, která dotazovaní zmínili, jsou uvedena níže.

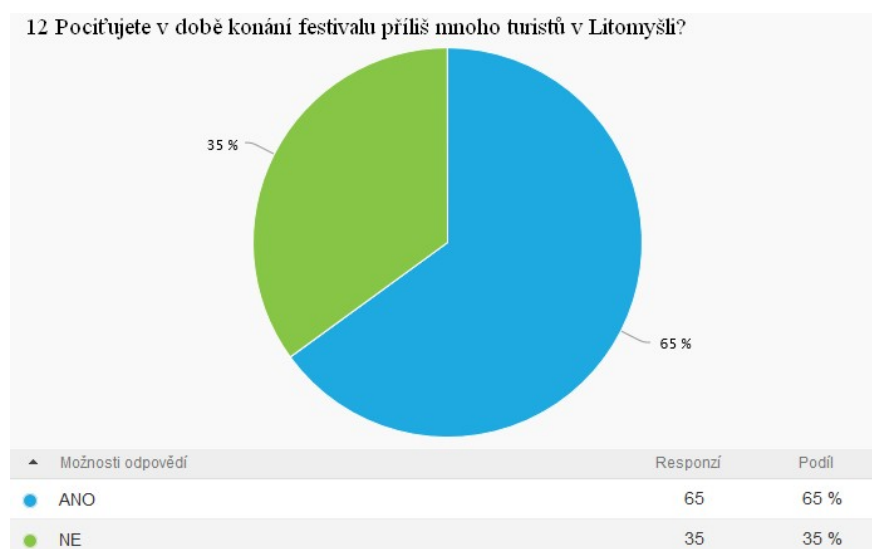
Žena, 19-40 let: „Mnoho aut a lidí.“

Muž, 41-60 let: „Omezení průjezdnosti některých ulic.“

Žena, 41-60 let: „Nadmíra lidí, pro 10 000 je to dost.“

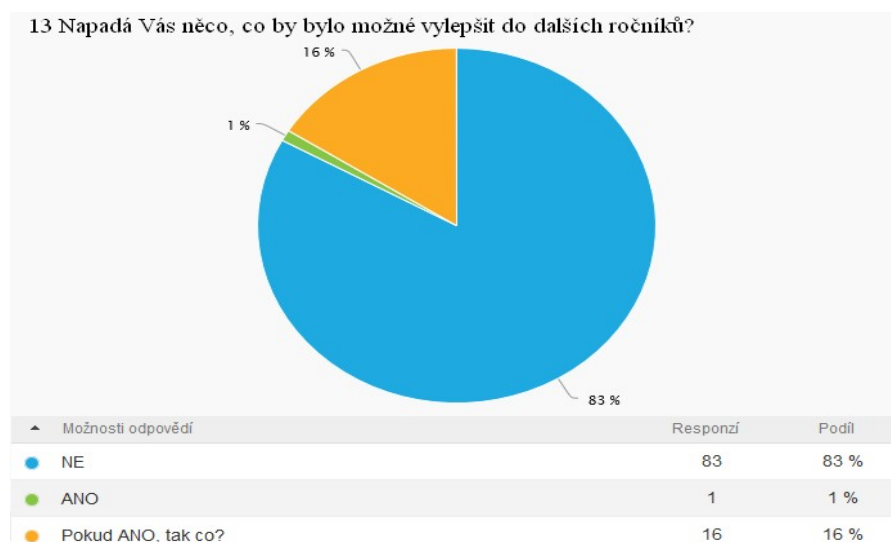
Žena, 19-40 let: „Dopravní zácpy.“

Z těchto odpovědí je možné si všimnout, že respondenti opět uvádí problémy s dopravou. Konkrétně tedy dopravní zácpy a uzavření některých ulic, což zmiňovala v rozhovoru také Brýdlová (2019). V době festivalu bývají opravdu uzavřené některé frekventované ulice, které nutí lidi objíždět město například přes náměstí, které je ucpané anebo právě naopak, je uzavřené náměstí a je tedy nutné objet město po rychlostní silnici, což může samozřejmě pro rezidenty být nepříjemné.

Graf 12 Mnoho turistů ve městě. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Graf 12 je vlastně potvrzením toho, co bylo výše zmíněno. 65 lidí pociťuje ve městě během festivalu výrazné zvýšení počtu turistů. Těžko se ale domnívat, zda přijeli všichni tito návštěvníci pouze kvůli festivalu nebo o festivalu nemají tušení a přijeli pouze na dovolenou do města Litomyšl. Pro 35 respondentů to ale problém není.

Graf 13 Doporučení respondentů. Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

U posledního dotazu, ve kterém měli navrhnout respondenti nějaká vylepšení, se 83 dotazovaných vyjádřilo, že je vše v pořádku a není podle nich nutné žádné vylepšení, anebo pouze nechtěli vyplňovat “něco navíc“. Objevilo se ale 16 názorů na některá vylepšení.

Žena, 19-40 let.: *Chtělo by to více míst, kde se navečeřet. Kolikrát se nám stalo, že jsme museli na večeři do České Třebové.* “

Žena, 41-60 let.: *Zlevnit vstupné na některá představení a samozřejmě vylepšit parkování.* “

Muž, 19-40 let.: *Lepší možnost přihlašování a rezervování lístků.* “

Žena, více než 60 let.: *Přednostní nákup vstupenek pro obyvatele města s trvalým pobytem alespoň na 3 představení.* “

Žena, 19-40 let.: *Vyřešit problémy s internetovým objednáváním lístků.* “

Muž, 19-40 let.: *Zlepšit parkování, více programů pro děti, pohodlnější sedadla, lepší představení (letos bída).* “

Žena, 41-60 let.: *Možná snadnější přístup ke vstupenkám (od počátku prodeje na některé programy nejsou vstupenky – pouze “hlídací pes”).* “

Žena, 41-60 let.: *Festival je na vysoké úrovni, není potřeba nic vylepšovat.* “

Muž, 19-40 let.: *Bylo by dobré přidat do programu více Koncertů na přání, které jsou výborné.* “

Žena, 19-40 let:., *Více ubytovacích zařízení, lepší přehlednost o ubytovacích kapacitách, parkování.* “

Muž, 19-40 let:., *Například besedy s umělci (herci, malíři, zpěváci).* “

Muž, 41-60:., *Prodloužit noční klid, ještě jednu velkou scénu, na zámeckém nádvoří to je většinou hnedka vyprodané.* “

Zde se objevily opravdu zajímavé odpovědi. Mimo stížností na parkování a plnou obsazenost restaurací by návštěvníci festivalu v několika případech ocenili levnější vstupné. Opět se tento fakt doplňuje s odpověďmi Blanky Brýdlové, která zmiňovala obyvatele Litomyšle v důchodovém věku, kteří si celý rok šetří peníze na to, aby si mohli zakoupit více vstupenek na festival. Je pravda, že vstupenky jsou drahé, především na velké opery a koncerty, ale zde platí, že za kvalitu se platí. Není možné, aby vstupenka na tříhodinové vystoupení Národního divadla stála například pět set korun. Divadla si navíc ceny stanovují dle vlastního uvážení a Smetanově Litomyšli se to samozřejmě také musí finančně vyplatit, jinak by nebyla další realizace festivalu možná. Navíc člověk, který si zakoupí vstupenku na druhé nádvoří, má automaticky zaplacený vstup do zámku, což je určitě výhodné. Pokud se ovšem návštěvníkům nechce platit velké peníze za představení, je zde samozřejmě zmiňovaná “Klasika na zkoušku“. Pochopitelně se také objevila poznámka, že by bylo dobré přidat Koncerty na přání, které jsou tak oblíbené. To Smetanova Litomyšl řeší tím, že tato představení hraje dvakrát dva dny po sobě, jako to bylo například u koncertu Vojtěcha Dyka v roce 2017. Organizátoři se ovšem snaží, aby představení byla vyvážená a hrálo se takzvaně od každého něco, aby si každý našel alespoň jedno představení, které ho zaujme. Problém s objednávaním vstupenek už byl také několikrát zmiňován v souvislosti s vyprodáním všech představení do jedné hodiny. Letos se však objevil další problém, kterým byl zkrat serveru www.ticketportal.cz, který prodával již zarezervované rezervace, a je tedy pochopitelné, že ti kteří si už mysleli, že mají skvělá místa, později obrželi email, který tvrdil opak. Těchto stížností se objevilo nespočet i právě v Informačním centru Litomyšl. Jedna z dotazovaných však uvedla, že festival nepotřebuje žádné vylepšení, a to je ta největší pochvala, jakou mohou organizátoři festivalu dostat.

11.4 Shrnutí

Cílem bakalářské práce bylo tedy odpovědět na výzkumné otázky. K odpovědím posloužily polostrukturované rozhovory a dotazníky vyplněné respondenty. Výzkumná otázka č. 1. (V čem spočívá originalita Smetanovy Litomyšle oproti ostatním festivalům?) byla zodpovězena z části v textu Originalita festivalu očima autorky, kde byl vyjádřen subjektivní názor, ve kterém byly, mimo krásných prostor, vyzdviženy například stejnokroje, které uvaděči s hrdostí na festivalu nosí v podobě stejných šatů, šátků a kravat. Nechybí ani zmínka o Festivalových novinách, které během festivalu čtyřikrát vychází a jsou divákům nabízeny zadarmo. Tyto subjektivní pocity také doplnila Barbora Krejčí, která uvedla, že významné jsou především prostory, ve kterých se festival koná. Konkrétně renesanční zámek Litomyšl, který pro festival využívá většinu svých prostor a je tak Smetanova Litomyšl pro diváka velký zážitek nejen hudební, ale také kulturní. Jako druhý důvod zmínila „rodinné fluidum“, které plyne ze vzájemné spolupráce všech zaměstnanců, ať už jsou příbuzní, či ne. Jde hlavně o to, že festival připravují s láskou a se zaujetím a o to je pak příjemnější i návštěva posluchačů, kteří se v takovém prostředí cítí vítáni. Na výzkumnou otázku č. 2. (Jaká přináší festival městu pozitiva?) odpověděla Blanka Brýdlová tím, že Smetanova Litomyšl pozdvihuje kulturu v Litomyšli na ještě vyšší úroveň, a že je považován za prestižní akci, na kterou si lidé rádi šetří peníze. Zmiňuje tedy také pozitivní finanční aspekt, kterým festival městu přispívá v podobě utracených peněz návštěvníků v místních podnicích nebo třeba hotelech. Na dotaz ohledně pozitiv odpovídali také respondenti v dotaznících, přičemž jejich odpovědi směřovali také k financím, které do města plynou, ale zmínili i větší čistotu a udržovanost města během festivalu, což je pozitivní určitě i pro místní obyvatele, stejně tak jako program Festivalové zahrady, které mohou všichni využívat, nejen návštěvníci festivalu. Zmíněn byl příliv turistů nebo třeba větší propagace města v celé České republice. Vzhledem k tomu, že dotazníky byly distribuovány i mezi uvaděče Smetanovy Litomyšle, objevily se pozitivní názory na příležitost brigád, kterou festival především studentům poskytuje. U výzkumné otázky č. 3. (Jsou ubytovací a stravovací kapacity dostatečné v průběhu festivalu?) je po všech výzkumech určitě odpověď negativní a kapacity tedy v průběhu festivalu nestačí, jak je z obou rozhovorů patrné, většinu ubytovacích kapacit obsadí sami účinkující a pro návštěvníky už nezůstává moc místa a je tedy nutné je posílat do okolních měst, to ovšem neovlivňuje pochopitelně nijak místní obyvatele. Co ovšem ovlivňuje jak návštěvníky festivalu, tak rezidenty, tak jsou plně obsazené restaurace i kavárny. Co se týče kaváren, tak ty bývají většinou obsazené celoročně, natož v turistické sezóně a ještě při konání festivalu

Smetanova Litomyšl. S restauracemi to nebývá normálně tak náročné, pokud není čas obědových menu, ovšem při průběhu festivalu se spoustu lidí nemá kde navečeřet před představením, neudělá-li si předčasnou rezervaci. O tomto také vypovídají výsledky Grafu 9, kde skoro polovina dotazovaných měla v minulosti problém místo v restauraci sehnat. Jak ale Blanka Brýdlová zmiňovala, výstavba nového zařízení pouze kvůli festivalu, není možná. Výzkumná otázka č. 4. (Neomezuje festival místní obyvatele v době konání?) se především vztahovala na respondenty, kteří uvedli, že jsou omezeni hlavně v parkování. Zmiňují také dopravní zácpy a uzavření některých ulic kvůli festivalu, konkrétně objízdné trasy na Českou Třebovou, jak uvedla také Blanka Brýdlová. Stížnosti se také vztahovaly na rušení nočního klidu a ničení rostlin v Klášterních zahradách, což zároveň souvisí i s vysokým počtem turistů ve městě. Samozřejmě je tu návaznost i na předchozí otázku s plnými kapacitami v restauracích. Na poslední výzkumnou otázku č. 5. (Co by měl festival vylepšit do dalších ročníků?) odpověděly výsledky z Grafu 13 a také slova Barbory Krejčí, která uvedla fakt, že by organizátoři festivalu měl více komunikovat se zahraničím a samozřejmě řešit problémy s ubytovacími a stravovacími kapacitami. Naproti tomu z pohledu návštěvníků se zlepšení vztahovala hlavně k zjednodušení nákupu vstupenek přes internet a také ke zlevnění některých vstupenek. Objevily se také požadavky k přidání více Koncertů na přání a dětských představení do programu. Samozřejmě se objevily i požadavky na zlepšení situace s parkováním a se stravováním.

12. Závěry a doporučení

V teoretické části byly nejprve popsány základní pojmy, které se vztahují k této bakalářské práci, jako například pojem festival, marketing místa nebo marketing událostí. Následně byly stručně popsány festivaly vážné hudby v České republice spolu s druhým největším festivalem města Litomyšl, tedy festivalu Lázně ducha neboli Zahájení lázeňské sezóny, jež je hodně porovnáván se Smetanovou Litomyšlí v této práci.

Stručně byla také vyňata z knihy historie města Litomyšl a také některé údaje o městu Litomyšl, jaké je známé dnes. Nechybí ani zkrácená biografie Bedřicha Smetany, která popisuje nejen jeho život, ale také propojení s městem Litomyšl. Poměrně velkou část práce poté zabírá podrobná historie Smetanovy Litomyšle, jak se vyvíjela v průběhu jednotlivých let až do současnosti.

Praktická část začíná s kratším textem autorky o originalitě festivalu, který obsahuje subjektivní názory z pohledu zaměstnance Smetanovy Litomyšle a následně jsou rozepsány rozhovory s Barborou Krejčí a Blankou Brýdlovou, které poskytly cenné informace pro tuto práci. Další části jsou analyzované odpovědi z dotazníků, které jsou zpracované do grafů.

Cílem bakalářské práce bylo popsat vývoj festivalu, což bylo splněno v části teoretické. Dále bylo cílem zjistit jaký má festival pozitivní a negativní vliv na město a posledním cílem bylo samozřejmě odpovědět na zadané výzkumné otázky.

Zjištěné informace z rozhovorů a dotazníků tedy ukázaly, že Národní festival Smetanova Litomyšl má spoustu pozitiv, ale také negativ. Za největší pozitiva, je dle respondentů považován kulturní zážitek, který jim Smetanova Litomyšl zprostředkovává a umožňuje jim tak setkávání s lidmi u příjemné hudby. Je to ale i zpestření pro místní obyvatele ve smyslu trávení času na doprovodných programech, jako jsou Festivalové zahrady. Dalším pozitivem je příliv turistů, kteří v Litomyšli zůstávají díky festivalu více dní a utratí tak peníze u místních podnikatelů. Dále je to propagace města v celé republice, upravené a čistější město v době konání festivalu a také pracovní příležitost pro mladé lidi.

Za největší negativa je jednoznačně považováno nedostatečné místo pro parkování rezidentů, které je i tak omezené a v průběhu festivalu až nemožné. Zabraná jsou také místa v kavárnách a restauracích a problémem je i uzavření některých silnic.

Jak je ale patrné, pozitiva stále převažují nad negativy a z průběhu rozhovorů i výsledků dotazníků je jasné, že existují negativa, která jsou problémem, ale je to pouze problém na čtyři týdny a i když jsou místní obyvatelé omezeni, organizátoři festivalu se snaží se všemi těmito uvedenými aspekty pohnout tak, aby byla v budoucnu už jen ta pozitiva. Celkový dojem je tedy takový, že místní obyvatelé si festivalu váží a líbí se jim atmosféra, která se v tomto období šíří vzduchem a jsou pyšní, že se takový festival koná právě v jejich městě.

Co se týče doporučení pro město a festival samotný, bylo by samozřejmě vhodné vyřešit situace s parkováním, kterou se momentálně město snaží vyřešit zdražením parkovacích lístků. Určitě by pro návštěvníky festivalu bylo výhodné nadále se snažit je dopravovat auty a autobusy do hotelů. Chtělo by to také klást větší důraz na využití odstavného parkoviště pod základními školami, aby historické centrum města nebylo zahlceno auty a místní obyvatelé měli kde parkovat. Pro další ročníky by se festival, konkrétně tedy spíše server www.ticketportal.cz, měl snažit vyvarovat veškerým kolapsům při objednávání vstupenek, a jak někteří respondenti uvedli, zjednodušit tento systém, který je pro ně nepřehledný. Doporučení, které sama i Barbora Krejčí navrhla, je větší komunikace se zahraničím, což by mohlo přispět ke spolupráci s novými zahraničními umělci.

13. Seznam použitých zdrojů:

[1] Archiv Smetanovy Litomyšle o.p.s. *Historické dokumenty: Smetanova Litomyšl 1984 - Programový leták* [online]. 2009 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.smetanovalitomysl.cz/cs/o-festivalu/ke-stazeni/historicke-dokumenty/361-smetanova-litomysl-1984-programovy-letak/file>

[2] Archiv Smetanovy Litomyšle o.p.s. *Historické fotografie: Prodaná nevěsta 1979 - Beňáčková a Dvorský*. [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://foto.smetanovalitomysl.cz/photo/#!Albums>

[3] Archiv Smetanovy Litomyšle o.p.s. *Smetanova Litomyšl 2006: Chvění* [online]. 2006 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://foto.smetanovalitomysl.cz/photo/#!Albums>

[4] Archiv Smetanovy Litomyšle, o.p.s. *Smetanova Litomyšl 2017: Lazebník sevillský* [online]. 2017 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://foto.smetanovalitomysl.cz/photo/#!Albums>

[5] GoodShape. *Přihlaste se o evropskou festivalovou značku EFFE 2017/2018* [online]. 2017 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/prihlaste-se-evropskou-festivalovou-znacku-effe-2017-2018/>

[6] Janáčkův máj o. p. s. *Mezinárodní hudební festival Leoše Janáčka: O festivalu* [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.mhflj.cz/o-festivalu/>

[7] LOTOS, s. r. o. *Mezinárodní hudební festival Kutná hora: O festivalu* [online]. 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.mfkh.cz/o-festivalu/>

[8] MHF Český Krumlov: *O festivalu* [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://festivalkrumlov.cz/o-festivalu/mhf-cesky-krumlov/>

[9] NOVÁKOVÁ, Michaela. Fotoohlednutí 2018: Lukáš Vondráček a Musica Minore. In: 2008. [online]. 2018 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: https://www.mfkh.cz/wp-content/uploads/2018/06/2018_6_3_Luk%C3%A1%C5%A1-Vondr%C3%A1%C4%8Dek-Musica-Minore.png

[10] Pardubice živě. Zahájení 6. litomyšlské lázeňské sezóny „Lázně ducha“ [online]. 2017 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://www.pardubicezive.eu/zahajeni-6-litomyslske-lazenske-sezony-lazne-ducha/>

[11] PECHAROVÁ, Jitka. Tohle má být umění?! Autobus v klášterní zahradě pobouřil obyvatele Litomyšle [online]. 2016 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/387807/tohle-ma-byt-umeni-autobus-v-klasterni-zahrade-pobouril-obyvatele-litomysle.html>

[12] Pražské jaro. *Dvořáková Olomouc* [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.mfo.cz/dvorakova-olomouc>

[13] Pražské jaro. *O nás: Historie festivalu* [online]. 2017 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://festival.cz/o-nas/historie-festivalu>

[14] Rozhovor s Barborou KREJČÍ, šéfka mecenášského klubu Smetanovy Litomyšle. Litomyšl 11. 01. 2019.

[15] Rozhovor s Blankou BRÝDLOVOU, vedoucí Informačního centra. Litomyšl 30. 01. 2019.

[16] SEVEROVÁ, Jana. *Lázeňské lavičky* [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.lazneducha.cz/lazenske-lavicky/>

[17] SEVEROVÁ, Jana. *Příběh Lázní ducha: Litomyšl – první české lázně ducha* [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.lazneducha.cz/pribeh-lazni-ducha/>

[18] SKŘIVÁNEK, Milan a Pavel VOPÁLKA. *Litomyšl: Starobylé město*. Praha: Paseka, 1994. ISBN 80-85192-77-2.

[19] SKŘIVÁNEK, Milan. *Litomyšl: Zmizelé Čechy*. Český Těšín: Paseka, 2006, 48 s. ISBN 80-7185-744-0.

[20] Smetanova Litomyšl, o.p.s. *Litomyšlský rodák Bedřich Smetana* [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.smetanovalitomysl.cz/cs/bedrich-smetana>

[21] TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*. Druhé. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-542-4.

[22] VIEWEGHOVÁ, Šárka. *Smetanova Litomyšl: Příběh festivalu*. Litomyšl: Smetanova Litomyšl, 2018, 180 s. ISBN 978-80-904919-7-7.

14. Seznam příloh

Příloha č. 1.....	I
Příloha č. 2.....	VII
Příloha č. 3.....	XI
Příloha č. 4.....	XIV
Příloha č. 5.....	XV
Příloha č. 6.....	XVI

Příloha 1. Rozhovor s Barborou Krejčí

1. Mohla byste se stručně představit?

Jmenuji se Barbora Krejčí a jsem zaměstnancem Smetanovy Litomyšle.

2. Jakou máte funkci na Smetanově Litomyšli?

Pracuji v Oddělení komunikace a jsem také předsedkyně mecenášského klubu.

3. Jak dlouho pro Smetanovu Litomyšl pracujete?

Od roku 2009.

4. Proč jste si pro svou práci vybrala právě Smetanovu Litomyšl?

Protože jsem se narodila v Litomyšli, a protože jsem svým způsobem na Smetanově Litomyšli pracovala od dětství. Zároveň tam také pracují moji rodiče. A při škole jsem se později rozhodla, že bych u toho mohla stíhat i nějakou tu práci, tak jsem začla pracovat při studio na Smetanově Litomyšli, původně jako recepční. Dále jsem začla pracovat jako asistentka v propagaci a PR a nakonec jako vedoucí propagace a PR. Od nového roku už pracuji jenom jako předsedkyně mecenášského klubu a spravuji sociální sítě a weby.

5. Kolik lidí průměrně každý rok navštíví Smetanovu Litomyšl?

To se nedá úplně přesně říct, protože každý rok je ten program jiný, jsou jiná představení a podobně, ale z dokumentů, které jsou dohledatelné na webových stránkách www.smetanovalitomysl.cz lze vyčíst, že se návštěvnost pohybuje od dvaceti do dvaceti dvou tisíc návštěvníků.

6. Kolik procent z návštěvníků jsou místní obyvatelé Litomyšle?

Podle oficiálního dokumentu Analýza ekonomických dopadů – Smetanova Litomyšl, který je přístupný na oficiálních webových stránkách www.smetanovalitomysl.cz, navštívilo festival v roce 2011 32,9% obyvatel Litomyšle, 33,4% návštěvníků z Pardubického kraje, 32,2% z jiných krajů a 1,5% návštěvníků bylo ze zahraničí. Dokument je ovšem z roku 2011, takže data nejsou úplně aktuální, podle mě se to ale výrazně nemění, pouze návštěvníků ze zahraničí přibývá.

7. Pokud by byl zájem o festival nad očekávání, je možné navýšit kapacitu míst k sezení?

Bohužel ne. My bychom rádi, ale nejde to. Občas se podaří přidat představení, že se třeba opakuje vícekrát, pokud bylo původně v plánu, ale to je tak všechno. Bohužel kapacitu nemůžeme zvednout a je to třeba i kvůli hasičům, protože existuje nějaký algoritmus na výpočet množství lidí, kteří mohou být uvnitř podle počtu nouzových východů.

8. Jaká představení jsou u návštěvníků nejoblíbenější?

Všechna představení jsou prakticky vyprodána během hodiny a ta která zbydou, se později také dovyprodají. Co se například nevyprodalo právě za první hodinu minulý rok, tak byly to opery Mefistofeles a Její pastorkyňa, ty se tam držely, což jsou zase ale náročná témata. Pak koncerty například, ale to záleží na tom, kdo hraje. Vojtěch Dyk je samozřejmostí, že se prodá hned, Nohavica také a pak je tam samozřejmě klasika. Česká Filharmonie se prodává dobře, protože lidi zkrátka vědí, že je dobrá. Člověk to vždy zváží, radši si koupí lístky na něco známého, takže takhle to asi funguje, jako se vším no. Když to je známá opera, jsou v tom známí pěvci, hraje známý orchestr, tak se to prodá dobře. Máme radost, že se dobře prodávají dětské pořady. Snažíme se nabídku rozšiřovat, takže třeba loni se uskutečnil velký koncert na druhém nádvoří, což byli Zpěváčci mého kraje.

9. V čem spočívá originalita festivalu? (stejněš átky a kravaty pro uvaděče, festivalové noviny)

Náš festival tvoří prostředí. Máme vlastně podtitul festivalu ‘‘Festival s geniem loci‘‘, tak to bych viděla asi jako největší devizu festivalu, že se odehrává v tak úžasných kulisách a pak je tam takové rodinné fluidum, což nevím jak se stalo, ale držíme ho, prostě všichni tam všechno dělají s láskou.

10. Je tato akce největším lákadlem Litomyšle?

Já bych řekla, že ano, ale nevím, jak moc je to objektivní. Lázně ducha jsou také super, ale Smetanova Litomyšl má tu výhodu, že vlastně trvá téměř celý měsíc, takže se tady návštěvníci rozloží víc. U Lázní ducha trošku chybí myšlenka, chtělo by to dotáhnout, protože ty lázně tady vlastně jsou pořád, ale ta akce je jenom ten první den a to sem přijede spousta lidí, možná i tolik, co přijede za celý festival Smetanova Litomyšl, ale když se tady tolik lidí objeví v jeden den, tak je to už docela masová akce, ale je to skvělá akce.

11. Setkává se se festival s dostatečnou podporou od města?

No od Litomyšle samozřejmě. Jsme organizace zřízená městem, takže ta spolupráce je

pochopitelně velice úzká. Nicméně "Smetanka" má pozitivní vliv na město hlavně díky městským službám, které dávají město v době konání festivalu do pořádku. To znamená, že když probíhá festival, tak jsou všude posekané trávníky, jsou všude vysázené kytky, je to město takové uklizené a vyzdobené. Asi to je součástí i té tradice, že to město se prostě na festival chystá celé, prostě tím festivalem dýchá a tak nějak na něj čeká. Na tu jednodenní akci to je prostě jinak no. To se prostě stane a máte to brzo za sebou. Smetanova Litomyšl vlastně změní režim na měsíc v celém městě.

12. Se kterými stravovacími a ubytovacími zařízeními v Litomyšli a okolí spolupracuje Smetanova Litomyšl?

Nejvíce s hotelem Aplaus, protože nám dělá cateringové služby, ale jinak vlastně napřímo, že bychom měli možnost poslat svoje účinkující někam do hospody, to úplně tak není. Festival samozřejmě využívá všechny ubytovací kapacity. Je zde spousta účinkujících a všichni potřebují někde přespat, což je trošku nepříjemné, protože chtějí přespat někde i návštěvníci festivalu, takže se pereme o ubytovací kapacity, které tady moc nejsou. Takže my ubytováváme ve všech hotelech, asi kromě Hotelu Dalibor. Když už není kapacita, tak oslovujeme hotely také v Ústí nad Orlicí, v České Třebové i ve Svitavách, ve Vysokém Mýtě, dokonce jsme vozili lidi už i do Pardubic. Vozíme i do Prahy na letiště například operní pěvce, ale když je třeba u nás opera jako inscenace, tak to znamená, že vlastně přijedou v několika vlnách. Přijedou technici, kteří postaví scénu a nasvítí scénu, tím vlastně vyzkouší prostředí na našem zámku, pak to zase zbourají a postaví se jiná scéna, která se ten večer hraje a druhý den ráno se to zase postaví, protože se musí udělat zkouška už s ansáblem, který přijede ráno a prostě celé se to musí zkusit asi třikrát, to znamená dvě noci, které tady vlastně celé divadlo musí strávit, což je nepřekonatelná překážka. Na zámku se pak nespí, tam jsou jen zámecké apartmány, ale ty jsou jen tři, tam když dáváme někoho spát, tak spíše umělce, třeba dirigenta a ty největší hvězdy, protože pro ně je příjemné, že si můžou vlastně ze zkoušky jít rovnou lehnout, ale to rozhodně není kapacita pro celé divadlo. Samozřejmě Evropské školící centrum využíváme hojně a i hostelové pokoje, které nabízí. Zkrátka naplníme všechno. Stravovací zařízení se také sama angažují. Hotel Zlatá hvězda si dělá sám "festivalové menu", kde bývají opravdu zajímavé nápady. A Hotel Aplaus také si dělá festivalové menu, tak to je hezké, že se tomu nějak také přizpůsobují. I tak ale máme spousta stížností, které chodí na nás, že lidi, co jdou z koncertu, si chtějí někde sednout na večeri a už se nikde nevaří. Nebo je plná hospoda a je tam jeden číšník, a oni čekají hrozně dlouho, než jim tam teda řeknou, že se nevaří a tak. Takže tohle je něco, s čím my těžko něco uděláme.

13. Se kterými místními podnikateli a sponzory spolupracuje Smetanova Litomyšl?

Tam bych asi zdůraznila MACH DRŮBEŽ a.s. To je velký a důležitý partner. Dále je to Česká spořitelna, Česká televize, Mediální skupina MAFRA, Český rozhlas, Adfors-Saint Gobain, Škoda Auto nebo Lesy České republiky, s. p.

14. Spolupracuje Smetanova Litomyšl s dalšími festivaly?

Jsme držiteli značky EFFE (Europe for festival, festivals for Europe), kterou uděluje EFA (Evropská festivalová asociace).

15. Kde všude je Smetanova Litomyšl propagována ? (tisk, televize, rádio, informační centra v okolí, známějšími podnikateli, slavnými osobnostmi)

Máme spolupráci s mediálními partnery, to je Česká televize, Mladá fronta a Český rozhlas. Dostáváme se díky tomu do zpravodajství, jak do Českého rozhlasu, tak do České televize. Měli jsme také experiment se skupinou Slza, kteří se měli o nás na svém youtubovém kanále nějak vyjádřit, ale myslím si, že to ani nedopadlo nakonec. Jsou cesty, kterými nemusíme nutně jít. Rozesíláme také informačním centrům letáky a tím, že prodáváme přes ticketportal, tak o nás vlastně infocentra většinou vědí, protože se prodává ticketportal i u nich. Takže informační centra festival prostě znají, my tam posíláme letáky s celým programem.

16. Jaká je podle Vás hranice reklamy/propagace festivalu? Jakou spolupráci by například festival nepřijal?

Tam bych zmínila například to, že máme mezi mediálními partnery Mediální skupinu MAFRA, takže tady žádná hranice asi není. Záleží na tom, co chceme sdělit. Spolupráce se skupinou Slza byla velký omyl. My jsme ten první rok Festivalových zahrad teprve tvářeli myšlenku toho celého, proč vlastně to děláme a zjistili jsme právě po té Slze, že to prostě není naše cesta, že tudy vlastně vůbec nechceme jít, chceme vlastně udělat jenom takovou klidovou zónu. Oslovil mě také jeden pán, že by chtěl být mecenášem festivalu a já jsem ho odmítla, protože já jsem vůči festivalu velmi protektivní člověk, protože mecenášský klub je skupina neuvěřitelně skvělých lidí, je to takové to nejhezčí, co na tom festivalu je asi, že vlastně i v této skupině jsou lidi, kteří tento festival milují naprosto bez výhrady a jsou toho plní, jsou plní pozitivní energie, kterou do nás vracejí a tento člověk by tu skupinu narušil.

17. Jaké výhody s sebou přinesly doprovodné program festivalu, jako například Festivalové zahrady?

To bych zmínila určitě ‘‘Klasiku na zkoušku‘‘, což jsme zavedli loni. To je něco, co si nemůžete koupit dopředu, ale když jste ve Festivalových zahradách a nevíte vlastně, co se to děje na tom nádvoří, tak si můžete říct, že to půjdete zkusit za 50Kč. Jdete na jedno dějství, kde Vás průvodce seznámí s tím, co je to například za operu, a co se tam odehrává, abyste byli v obraze a zavede Vás na druhou arkádu, kde se vlastně můžete dívat na jedno dějství a pak Vás zase zavede zpátky do Klášterních zahrad a můžete se rozhodnout, jestli půjdete na to další nebo ne a jestli vás to baví nebo ne. Je to prostě Klasika na zkoušku. Jak se to jmenuje, tak to je. To se mi vlastně docela líbí, že to otevírá cestu lidem, kterým se nechce dávat tisíc korun, aby zjistili, jestli se jim to líbí nebo ne a chtějí to prostě vyzkoušet jinak, a mít možnost odejít, vlastně je v tom taková svoboda. Na druhých arkádách nemusíte být ani formálně oblečení. Je to vlastně taková nenásilná cesta, kterou si k tomu můžete najít, a o tom asi jsou Festivalové zahrady celkově. Dávají možnost lidem, kteří se o tu klasiku vlastně moc nezajímají, a chtějí se s ní seznámit tak nějak nenásilně.

18. Přináší s sebou festival i nějaká negativa pro místní obyvatele?

Myslím, že Litomyšl to zatím zvládá, že problém je například s parkováním, ale to je tady každý pátek, ale není to nějaký extrém. Tím, že se tady ti lidé střídají a nejsou tady všichni najednou, jako na ty Lázně ducha, tak to není taková hrůza. Je samozřejmě problém, že jsou plné ubytovací kapacity, ale to nijak nezasáhne do života Litomyšlanů. Pak může být naopak pozitivní, že hospody jsou déle otevřené a tak. Myslím, že Litomyšlané si to docela užívají i díky těm Festivalovým zahradám, kde je vlastně program zadarmo a mohou si to tam také jít užít. Máme ale i nějaké stížnosti na Festivalové zahrady, tedy konkrétně jednu, že tam je vlastně problém s nočním klidem. Měli jsme také problémy s paní kastelánkou. To je takový složitý příběh, tam člověk nikdy neví. Už jsme dřívě měli horší vztahy se zámek, teď je to už lepší, je tu takový vzájemný respekt. My jsme i pojištění na nějaké události, takže když pak paní kastelánka řekne, že má poškrábané dveře, tak se to prostě opraví. My samozřejmě chápeme, že pro zámek je nepříjemné, že si taky vlastně musí provoz toho zámku přizpůsobit prohlídky, protože, i když tam prohlídky probíhají, tak je tam prostě hlučno, třeba probíhá zkouška a musí se nějaké prohlídky i přerušit, pokud byly neplánované, takže chápeme, že s námi musí mít svatou trpělivost. Nebereme zámek jako svůj. Když je ale opravdu velká zkouška, nebo když jsou umělci, kteří to mají ve smlouvě, že tam nesmí přijít veřejnost na zkoušku, tak je vlastně problém procházet po horních arkádách, protože se tudy prochází při

jednom okruhu mezi kaplí a expozicí. Na druhou stranu to může být pro návštěvníky i zážitek. Samozřejmě také ze vstupného na festival se platí vstupné do zámku, když si koupíte lístek druhé nádvoří na koncert, tak vlastně z toho my odvádíme celé plné vstupné zámku a na oplátku vy, jako držitel vstupenky na Smetanovu Litomyšl na druhé nádvoří, můžete tuto vstupenku využít jako vstup do zámku. Spíše třeba budí kontroverze akce Smetanovy výtvarné Litomyšle. Můžete vzpomenout kauzu Autobus. Nebo předtím Frankova věž, která byla naproti Domu U Rytířů, Neviditelná věž se jmenovala, nebo objekty Aleše Veselého, které byly rozmístěné po celé Litomyšli, třeba na Touloucově náměstí byla taková rezavá kostka, ta se moc nelíbila. Ve Festivalových zahrádkách máme také stížnosti, že lidé šlapou po kytkách.

19. Myslíte si, že by vysoká návštěvnost města v období konání festivalu mohla být nepříjemná pro místní obyvatele Litomyšle?

To si myslím, že by se týkalo spíše akce Lázně Ducha – Zahájení lázeňské sezony.

20. Co by bylo dobré vylepšit pro další ročníky? (větší návštěvnost, lepší propagace, více sponzorů, návázání nových efektivních spoluprací)

Asi bychom měli už pomalu nějak komunikovat se zahraničím, jak už jsem říkala, tak od toho roku 2011 se zvedla zahraniční účast, ale neděláme to my nějak cíleně, jakože na tom nijak nepracujeme. Vlastně v zahraničí se vůbec nijak nepropagujeme a to by asi bylo dobře. No pak nás hodně trápí ta věc s tím, že lidé se nemají kde navečeřet a že nemají kde spát, což je nepříjemné, takže letos máme takový plán, že bychom lidi kyvadlově vozili do České Třebové. Kdyby alespoň mohli přijet vlakem, nemuseli parkovat, a zase odjet vlakem. Do toho nám ale úplně nenahrává jízdní řád, protože do České Třebové toho už moc neodjíždí potom v noci, takže to je možné tak po koncertech, ale ne po operách. Už v předchozích letech jsme nabízeli, že budeme vozit lidi našimi auty Škoda do hotelů v okruhu dvaceti kilometrů, a ten zájem o to docela je. Takže to je způsob, jak to řešíme. Je možné při větších výpravách vypravit také autobus. Dva roky se také pokoušíme řešit ty večere ve spolupráci s Aplausem, ale zatím to nemá úplně úspěch. On totiž Aplaus nechápe úplně, co po nich chceme, takže nabízí večer pro jednu osobu za 1500,- Kč, než představení začne, ale ne vždy jsou z toho dobré ohlasy, někteří lidé mají zkušenost, že se nestihlo podat všechno jídlo, než představení začalo, a potom zaráží ta cena samozřejmě.

Příloha 2. Rozhovor s Blankou Brýdlovou

1. Mohla byste se stručně představit?

Jmenuji se Blanka Brýdlová.

2. Jakou máte funkci a jak dlouho ji vykonáváte?

Jsem vedoucí Informačního centra Litomyšl přibližně 16 let.

3. Jak spolupracuje přímo Infocentrum se Smetanovou Litomyšlí?

Nejdříve probíhá distribuce programů a letáků. Dále na začátku března začínáme prodávat vstupenky přes vstupenkový portál Ticketportal. Následně prodej, který se protáhne až do začátku festivalu, protože lidé pouští rezervace. Dále pomáháme s ubytováním během Operního festivalu, kdy vlastně máme nasmlouvané ubytovatele soukromé a tam směřujeme návštěvníky, do těch které jsou volné, jinak je to všechno obsazené, především účinkujícími na festivalu.

4. Spolupracujete s informačními centry v okolí během festivalu?

My jim především dodáváme programy na festival a to už je zase od začátku, kdy je ten program vydaný a potom spolupracujeme během celého roku, protože si vzájemně vyměňujeme letáky a podobně. Největší objem prodaných vstupenek na festival je samozřejmě v našem Infocentru. A oni naopak zase třeba, když je tady úplně vybookováno veškeré ubytování, tak nabízejí ubytovací kapacity třeba Svitavy, Česká Třebová, Polička. Pokud chce třeba někdo spát v hotelu a v Litomyšli je obsazeno, tak je posíláme tam. Tak takto my spolupracujeme.

5. Z vašeho pohledu, jaký je vztah města a jeho obyvatel k festivalu Smetanova Litomyšl?

Město je samozřejmě sponzor a myslím si, že pro Litomyšl je to velká akce, je to i nadregionální akce, takže město si musí Operní festival hýčkat, protože samozřejmě přispívá k rozvoji turismu a je to prestižní záležitost si myslím pro město.

6. Jaká vidíte pozitiva festivalu?

Hodně obyvatel Litomyšle navštěvuje festival, protože jsme staré město, ne jako například Svitavy, což jsou bývalé Sudety a ti lidé se tam přistěhovali až později. V Litomyšli hrají roli rodinné kořeny, tradice rodinná. Festival navštěvují právě občané města, berou to jako

takovou prestiž. I senioři si často šetří peníze a jdou, ne na jeden pořad, ale na více pořadů. Kultura v Litomyšli je na vysoké úrovni a hodně Litomyšlanů navštěvuje festival a já samozřejmě také. Dříve jsem tam také vypomáhala jako hosteska a podobně, zkrátka byla jsem s festivalem svázána vlastně od začátku. Moje předchůdkyně Eva Píknová, která zde byla vedoucí přede mnou, dělá teď tajemnicí festivalu, ale začínala vlastně tady v Infocentru. Ta návaznost na festival je zde i takto. Ale i kdybychom se neznaly, tak budeme s festivalem, jakožto s největší akcí, spolupracovat jako Infocentrum. Přispívá samozřejmě k rozvoji turismu města. Není to tak, že lidé přijdou jen na Operní festival, ale zůstávají tady a utratí tady peníze v restauracích, kavárnách, vinárnách, ubytují se tady, nakoupí si v menších prodejnách, u menších podnikatelů tady na náměstí, což jim samozřejmě také zvedne tržby. To vidíme i tady v Infocentru, že během festivalu je to frčák, a to nejen co se týče obratu zákazníků, ale i těch prodejů, suvenýrů a tak. Nebo i počtu využívaných služeb. To se jedná například i o průvodcovství, využívání internetu. Je tu samozřejmě více lidí, kteří využívají více běžných služeb, které zde nabízíme.

7. Jak velký je problém s ubytovacími a stravovacími kapacitami v průběhu konání festivalu Smetanova Litomyšl?

Ten problém tady samozřejmě je, jsme malé město o deseti tisících obyvatel, takže to tady nejde nafouknout a kapacity jsou vybookované hlavně účinkujícími na festivalu. Když například přijede Národní divadlo na tři dny, tak někde musí spát a pokud přijede ansábl o sto lidech, tak tady zaberou opravdu spoustu místa a pak už nezbývá tolik místa pro návštěvníky. Právě proto se musí využívat kapacit okolních měst, aby jednak účinkující, ale i návštěvníci byli uspokojeni a spali v Litomyšli nebo v nejbližším okolí. To samé se stravováním. Stravování si myslím, že je zde na tak malé město v porovnání s okolními městy jako Vysoké Mýto, Polička, Česká Třebová, Svitavy, mnohem širší nabídka restaurací, kaváren, vináren. V tom si myslím, že jsme tady jednička, asi i díky tomu, že máme památku UNESCO, ale stejně to při tom festivalu nestačí. Nemůže se ale otevřít provozovatel restauraci jen kvůli festivalu, musí samozřejmě počítat s tím, aby profitovali po celý rok. Já v tom zas tak velký problém nevidím, protože i kdyby se neodstravovali přímo tady, tak je právě ta možnost v okolních městech, která jsou blízko Litomyšle. Není to samozřejmě ideální, ale co se týče ubytovacích služeb, tak se to stává. S tím stravováním to není tak zlé, ale nemůžou všichni počítat s tím, že se celá kapacita druhého zámeckého nádvoří navečeří předtím, než začne koncert, to se tady v Litomyšli opravdu zvládnout nedá.

8. Bylo by jedním z řešení možná výstavba ubytovacího či stravovacího zařízení?

To si nemyslím. Já když chci po ubytovatelích/hoteliérech vědět jejich využitnost zařízení, tak oni nemají ani tak vysokou jako celorepublikový průměr. Musejí se hodně snažit, aby tady i v zimě ty turisty měli. Co tomu hodně napomáhá je kongresová turistika, z čehož teď nejvíce profitují. Teď po revitalizaci zámeckého návrší, kde přibylo několik nových kongresových sálů, mají hoteliéři hosty i v zimě. Když se koná například lékařský nebo i jiný kongres, jakákoliv firemní akce nějaká. Takže otevřít si tady kvůli festivalu hotel, restauraci by se nevyplatilo. Při Smetanově Litomyšli ano, ale jinak si to nedovedu moc představit.

9. Myslíte si, že by velký počet návštěvníků v době konání takového festivalu, mohl být až nepříjemným pro místní obyvatele?

To si nemyslím, tedy pokud v tomto nejsem trochu naivní. My jsme v našem Infocentru rádi za každého turistu. Nemyslím si, že bychom řešili problémy, jako má momentálně Český Krumlov, kde jsou na turisty v centru místní už hodně našťvaní a jsou z nich spíše šilení, než aby byli za turisty rádi. Tady u nás si myslím, že je to stále v únosné míře. Turisté se tady vlastně rozptýlí po městě a zatím to stále funguje. Nemyslím si, že by to tu bylo přelidněné.

10. Existují i nějaká další negativa, o kterých víte, která s sebou festival přináší?

Já spíše vidím ta pozitiva, která jsem jmenovala. Jsou to ale například maličkosti typu parkování. Když je například nějaká zkouška divadla na večer, tak je samozřejmě uzavřeno vše kolem zámku a funguje objízdná trasa na Českou Třebovou, a tam si stěžují místní obyvatelé, že v tu dobu nesmí parkovat před svým domem a policie jim to tam v tu dobu zakáže, tak to je také negativum, ale na druhou stranu, je to negativum pouze na tři týdny, takže si myslím, že se to dá vydržet, že spíše ta "Smetánka" do města ty peníze přináší a přináší ten kulturní zážitek spousty lidem a ještě na to je navázaná Výtvarná Smetanova Litomyšl, což je další kultura v podobě výtvarného umění, což je také skvělé pro Litomyšl a pro takové to renomé, že sem jezdí lidé jen za tou hudbou, ale i za výtvarným uměním.

11. Jsou nějaké stížnosti na festival od místních obyvatel nebo i návštěvníků, kteří by si stěžovali přímo zde v Infocentru?

Například jsou stížnosti na to, že nejsou už vstupenky na festival. Ono se to tváří vždycky, že to je hned vyprodané, ale spousta rezervací se vrací. Jsou samozřejmě pořady typu "Nohavica", kdy je hned vyprodáno a není možné na ně sehnat lístky. Občas si lidé stěžují na již zmiňované parkování, ale to je problém vlastně celého historického centra, že těch aut tady je hodně a když je samozřejmě větší objem návštěvníků, tak je větší počet aut, tím pádem

je celé město přeplněné a musí parkovat jinde na parkovištích, ale myslím si, že odstavné parkoviště pod základními školami, že to není daleko pro turisty dojít do centra kolem Smetanova domu. V restauracích se samozřejmě čeká delší dobu na obsluhu. Proto je dobré před koncertem si do restaurace dojít opravdu dvě hodiny předem. Není možné se navečeřet narychlo za půl hodiny před představením, to se opravdu při Smetanově Litomyšli nedá, na to je opravdu dobré si dát velkou časovou rezervu.

Příloha 3. Znění dotazníku

1. Jaké je Vaše pohlaví?
  - Muž
  - Žena

2. Jaký je Váš věk?
  - Méně než 18 let
  - 19 – 40 let
  - 41 – 60 let
  - 61 let a více

3. Kolik ročníků Smetanovy Litomyšle jste doposud navštívil/a?
  - 1 – 2
  - 3 – 5
  - 6 – 10
  - více než 10

4. Jaká představení jsou Vaše oblíbená?
  - Opery
  - Muzikály
  - Koncerty
  - Koncerty na přání
  - Jiné

5. Stalo se Vám někdy, že jste si nestihl/a vstupenku na festival zakoupit vzhledem k obrovskému zájmu.
  - ANO
  - NE

6. Je podle Vás Smetanova Litomyšl nejvýznamnější akcí konanou v Litomyšli?
  - ANO

- Pokud NE, tak která akce to podle Vás je?
7. Navštěvujete také doprovodné programy, jako například Festivalové zahrady nebo Smetanovu výtvarnou Litomyšl?
- ANO
  - NE
8. Využíváte po dobu festivalu stravovací zařízení v Litomyšli?
- ANO
  - NE
9. Stalo se Vám někdy, že jste před večerním představením nenašel v restauraci volné místo?
- ANO
  - NE
10. Jaká pozitiva podle Vás Smetanova Litomyšl městu přináší?
- Více turistů
  - Kulturní zážitek
  - Propagace Litomyšle
  - Zpestření i pro místní obyvatele například v podobě Festivalových zahrad, které mohou také využívat.
  - Žádná
  - Jiná
11. Jaká negativa podle Vás Smetanova Litomyšl městu přináší?
- Obsazené restaurace
  - Obsazená parkovací místa
  - Znečištění města (Klášterních zahrad)
  - Žádná
  - Jiná

12. Pociťujete v době konání festivalu příliš mnoho turistů v Litomyšli?

- ANO
- NE

13. Napadá Vás něco, co by bylo možné vylepšit do následujících ročníků?

- NE
- Pokud ANO, tak co?

Příloha 4. Seznam grafů

Graf 1 Pohlaví respondentů.	43
Graf 2 Věk respondentů	43
Graf 3 Počet návštěv festivalu.....	44
Graf 4 Oblíbenost pořadů.....	44
Graf 5 Zakoupení vstupenek	45
Graf 6 Nejvýznamnější akce	46
Graf 7 Doprovodné programy	46
Graf 8 Stravovací zařízení.....	47
Graf 9 Volná místa v restauraci.....	47
Graf 10 Pozitiva festivalu.....	48
Graf 11 Negativa festivalu	49
Graf 12 Mnoho turistů ve městě.....	50
Graf 13 Doporučení respondentů	51

Příloha č. 5 Seznam obrazových příloh

Obrázek 1 Lukáš Vodráček a Musica Minore na MFKH 2018	9
Obrázek 2 Originální lavička č. 1.	11
Obrázek 3 Originální lavička č. 2.	11
Obrázek 4 Originální lavička č. 3.	12
Obrázek 5 Zámek Litomyšl.	14
Obrázek 6 Klášterní zahrady.	16
Obrázek 7 Rodný dům Bedřicha Smetany.	18
Obrázek 8 1924 Pozvánka na oslavy 100 let od narození BS	20
Obrázek 9 Prodaná nevěsta – Beňačková a Dvorský.	22
Obrázek 10 Smetanova Litomyšl 1984 – Programový leták.	24
Obrázek 11 Smetanova Litomyšl 2006 – Chvění.	27
Obrázek 12 Smetanova Litomyšl 2017 – Lazebník sevillský.	28
Obrázek 13 Smetanova Litomyšl 2017 – Uvaděči.	30
Obrázek 14 Zahájení 6. litomyšlské lázeňské sezóny „Lázně ducha“ 2017.	32
Obrázek 15 Autobus v Klášterních zahradách.	36

Příloha č. 6 Oskenovaný podklad bakalářské práce

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2018/2019

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Management cestovního ruchu - anglický jazyk
(mcr-p-a)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Stránská Martina	Horní 343, Sloupnice - Horní Sloupnice	I1600376

TÉMA ČESKY:

Národní festival Smetanova Litomyšl - jeho vývoj a vliv na město

TÉMA ANGLICKY:

National Festival Smetana's Litomyšl - it's development and impact on the city

VEDOUCÍ PRÁCE:

doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc. - KRRCR

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem této bakalářské práce je zjistit v jaké míře ovlivňuje festival Smetanova Litomyšl město v pozitivním slova smyslu, ale také i v tom negativním.

V teoretické části bude popsán především samotný festival, jeho historie a významnost. Praktická část bude zaměřena na odpovězení výzkumných otázek. Dále na rozhovory s klíčovými osobnostmi města, zaměstnanci festivalu a také odpovědi návštěvníků v dotaznících.

Osnova práce

1. Úvod
2. Cíl a metodika
3. Teoretická východiska
  - festivaly vážné hudby
  - historie Smetanovy Litomyšle
4. Praktická část
  - základní výzkumné otázky
  - sběr informací a průběh šetření
  - výsledky šetření
5. Shrnutí výsledků
6. Závěry a doporučení
7. Seznam použitých zdrojů
8. Přílohy

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- SKŘIVÁNEK, Milan. Litomyšl: Zmizelé Čechy. Český Těšín: Paseka, 2006, 48 s. ISBN 80-7185-744-0.
SKŘIVÁNEK, Milan a Pavel VOPÁLKA. Litomyšl: Starobylé město. Praha: Paseka, 1994. ISBN 80-85192-77-2.
VIEWEGHOVÁ, Šárka. Smetanova Litomyšl: Příběh festivalu. Litomyšl: Smetanova Litomyšl, 2018, 180 s. ISBN 978-80-904919-7-7.